

ՏԵՂԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ և ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ(ՏՏԵԶ) ԾՐԱԳԻՐ

Գյումրի քաղաքի զբոսաշրջության ենթակառուցվածքների և ճանապարհների
վերակառուցում ենթաժրագրի հետևյալ բաղադրիչների.

- 1. Խանջյան և Չայկովսկու փողոցների վերականգնում (1) և և Հաղթանակի պողոտայի
վերականգնում (4);*
- 2. Մբ. Ամենափրկիչ եկեղեցու հարակից այգու և հարող Աբովյան փողոցի աջ և ձախ
հատվածների վերականգնում (3);*
- 3. Աճեմյան, Հանեսողյան և Ջիվանի փողոցների վերականգնում (5) և Տերյան և
Նալբանդյան փողոցների վերականգնում (6)*

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՏ

_____Վ.Բախտամյան

Փետրվար, 2022

ԲՈՒՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. ՆԵՐԱՌԻԹՅՈՒՆ.....	5
1.1. Տեղեկատվու թյ ու ն ներկայ սցվող գործու նեու թյ ան ձեռնարկողի մասին.....	5
1.2. Նախաեսվող գործու նեու թյ ան անվանու մը և նախուսը	5
1.3. Նախաեսվող գործու նեու թյ ան նորմաթվ իրավական հիմքը	7
2. ՆԱԽՏԵՍՎՈԳՈՐԾՆԵՐԹՅՈՒՆ ԵՆԹԱՍՏՐԱԾԻ ՀԱՍՈՐՏ ՆՎՐԱԲԻՐ.....	8
2.1. Մշխաքհագրական դիրքը և ռել իեֆը.....	8
2.1.1. Երկրաբանու թյ ու ն	9
2.1.2. Սեյ սմոլ ոգիա.....	9
2.2. Կլ իմա օղի որակ և աղմու կ.....	9
2.2.1. Կլ իմա.....	9
2.2.2. Օղի որակ.....	10
2.2.3. Աղմու կ.....	16
2.3. Ջրայ ին ռեսու րաներ.....	16
2.4. Հողեր, Էրոզիան հողի աղտուս մ.....	18
2.5. Կենսաբաղմաղանու թյ ու ն	19
2.5.1. Բու սական աշխարհ.....	19
2.5.2. Կենդանական աշխարհ.....	19
2.5.3. Բու թյ ան հաու կ պահանվող տարածքներ	19
2.6. Հնադիսական, պառնական, բնական և մշակու թայ ին հու շարձաններ	19
2.7. Սոցիալ սնտեսական պայ մանները	22
2.7.1. Շիրակի մարզ.....	22
2.7.2. Աղդակիր համայ նքներ. Գյ ու մրի	23
3. ՆԱԽՏԵՍՎՈԳՈՐԾՆԵՐԹՅՈՒՆ ՆՎՐԱԲԻՐ.....	24
3.1. Խանջյ ան և Չայ կովակու փողոցների վերականգնու մ	24
3.2. Մբ. Ամենաբնկիչ եկեղեցու հարակից պ գու և հարող Աբով ան փողոցի աջ և ձախաղաղների վերականգնու մ	25
3.3. Աճեմ ան, Հանեսողլյ ան, Ջիվանի փողոցների վերականգնու մ և բարեկարգու մ՝	26
3.4. Տերյ ան և Նալ բանյ ան փողոցների վերականգնու մ և բարեկարգու մ	26
4. ՇՐՋԱՎԱՐՋԱՎԵՐԻ ՎՐԱԿԱԿԱԿՎՈԼԱԶՆԵՐԹՅՈՒՆ.....	27
4.1. Շինարարական աշխատանքների աղեցու թյ ու նը	28
4.1.1. Օղայ ին ալսականի աղտուլածու թյ ու ն	28

4.1.2.	Մշակու թայ ին ժառանգու թյ ու ն:	28
4.1.3.	Աղմու կ և թղթու մներ:.....	29
4.1.4.	Ջրօգտագործման և ջրայ ին համակարգերի վրասզղեցու թյ ու ններ	29
4.1.5.	Թախնների առաջացու մ.....	29
4.1.6.	Աղիսկ սկան սղեցու թյ ու ններ	30
4.2.	Աղեցու թյ ու ններ շահագործման վու լ ու մ	30
5.	ՇՐՋԱԿԱՄՋԱԿԱՅԻՒՒՎԱՍԿԱՐ ԱԶԵՏՈՒԹԱՆ ԲԱՅՈՒՄԱԸ, ՆՎԱԶԵՍԱՆ ՌԻՊԷԶԱՆՏԱՆԱՆ ՌԴԳՎԾ ԲԱՄԱՆՊԱՍԿԱՆ ՄԻՋՈՑՈՒԽՆԵՐԻ ՇՐԱԿԻ	31
6.	ԷԶՐԱԿԱՆՈՒԹՈՒՆԵՐ	37
7.	ԾՏԱԿՈՐՎԾԳՐԱԿԱՆՈՒԹԱՆ ՑԱԿ	38
8.	ՀԱԿԷՎԾ1.....	39
	ՍԻԵԱՆ1. Գյ ու մրի քաղաքու մ վերակառու ցվող ենթակառու ցվածքների և ճանապարհների քարտեզ	40
9.	ՀԱԿԷՎԾ2: ՃԱՐՏԱՐԱԽԵՆԱՆ ՍԱԿԱԳՈՅԻՆ ՍՈՋԱՌՈՒՄ	49

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ

ՕՔ	Operational policy/ Գործառնական քաղաքականություն
ԿԳՄՄՆ	Կրթության գիտության մշակույթի և սպորտի նախարարություն
ՀԾԿՀ	Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողով
ՀՀՇՆ	Հայաստանի հանրապետության շինարարական նորմեր
ՀՄՆՀ	Հայաստանի Սոցիալական Ներդրումների Հիմնադրամի
ՀՏԶՀ	Հայաստանի Տարածքային զարգացման հիմնադրամ
ՄԱԿ-ի ԵՏՀ	Միացյալ Ազգարի կազմակերպություն Եվրոպական տնտեսական հանձնաժողով
ՍԹԿ	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
ՏԿԵՆ	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն
ՏՏԵԶ	Տեղական տնտեսության և ենթակառուցվածքի զարգացման ծրագիր

1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

1.1. Տեղեկատվություն ներկայացվող գործունեության ձեռնարկողի մասին

Ներկայացվող գործունեության պատվիրատուն է Հայաստանի տարածքային զարգացման հիմնադրամը:

Հայաստանի Տարածքային Զարգացման Հիմնադրամը (ՀՏԶՀ) Հայաստանի Սոցիալական Ներդրումների Հիմնադրամի (ՀՄՆՀ) իրավահոջորդն է, իսկ վերջինս ստեղծվել է ՀՀ Կառավարության № 162 որոշման համաձայն՝ 11.04.2000թ որպես անկախ, շահույթ չհետապնդող կազմակերպություն՝ համայնքներում փոքրածավալ ենթակառուցվածքների վերականգնմանը և կենսամակարդակի բարելավմանը աջակցելու նպատակով: Հայաստանի տարածքային զարգացման հիմնադրամը հիմնադրվել է Սոցիալական ներդրումների հիմնադրամի վերակազմավորման հիմքի վրա՝ «2014-2025թթ. Հայաստանի հեռանկարային զարգացման ծրագրի» տարածաշրջանային զարգացման քաղաքականության շրջանակներում:

ՀՏԶՀ-ի հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0037, Ուլնեցու 31.

Հեռ.՝ (+374 010) 247123, (+374 060) 501560, Էլ. փոստ՝ info@atdf.am

1.2. Նախատեսվող գործունեության անվանումը և նպատակը

Ներկայացվող գործունեությունը իրականացվելու է Համաշխարհային բանկի կողմից ֆինանսավորվող «Տեղական տնտեսության և ենթակառուցվածքի զարգացման (ՏՏԵԶ) ծրագիր» շրջանակներում:

Հայաստանի Հանրապետությունը Վերակառուցման և Զարգացման Միջազգային Բանկից ստացել է ֆինանսավորում՝ «Տեղական տնտեսության և ենթակառուցվածքի զարգացման ծրագրի» (ՏՏԵԶ ծրագիր/Ծրագիր) իրականացման նպատակով: ՏՏԵԶ ծրագրի նպատակն է՝ զբոսաշրջային ոլորտի ենթակառուցվածքի, ծառայությունների և ինստիտուցիոնալ կարողությունների զարգացումը և տեղական տնտեսությունում զբոսաշրջային ոլորտից ստացվող եկամուտների ավելացումը: Ակնկալվում է, որ Ծրագրի իրականացման արդյունքում կշահեն, մասնավորապես՝ Հայաստանի տարբեր մարզերի տեղաբնակները, զբոսաշրջիկները և ձեռնարկությունները: Վերանորոգված մշակութային ժառանգության վայրերում և քաղաքներում հանրային ենթակառուցվածքներն ավելի մեծ մատչելիություն և որակ կունենան,

տարածաշրջանում կաճի մասնավոր հատվածի ներդրումների ծավալը, ինչպես նաև փոքր և միջին ձեռնարկությունների քանակը: Կառավարությունը կշահի զբոսաշրջության ոլորտի ընդհանուր ծախսերի և զբոսաշրջիկների բավարարվածության բարձրացման, աշխատատեղերի ստեղծման, գործակալությունների ինստիտուցիոնալ կարողությունների զարգացման, ակտիվների շահագործման և պահպանման բարելավման առումով: SSEՁ ծրագրի բաղադրիչներից մեկը վերաբերվում է հանրային ենթակառուցվածքի տրամադրմանը մասնավոր ներդրումներ ներգրավելու նպատակով:

Ներկայացվող գործունեության նպատակն է ստեղծել բարեկարգ, ժամանակակից և Գյումրի քաղաքի ընդհանուր ոճին ներդաշնակ զբոսաշրջային ենթակառուցվածքներ՝ պատմական, մշակութային ռեսուրսները համապատասխան ձևով ներկայացնելու համար, բարելավել քաղաքի համար կարևոր զբոսայգիները, քաղաքի պատմական կենտրոնի հանրային տարածքները, ճանապարհային ցանցը և ինժեներական ենթակառուցվածքը, ապահովել քաղաքային տրանսպորտի և զբոսաշրջային երթուղիների անխափան աշխատանքը և տարածքում գտնվող պատմամշակութային հուշարձանների և զբոսաշրջային օբյեկտների (հյուրատներ, ռեստորաններ և այլն) մատչելիությունը:

Ենթածրագիրը բաղկացած է հետևյալ 6 բաղադրիչներից, որոնցից 5-ի վերաբերյալ մանրամասն նկարագիրը ներկայացված է ստորև:

1. Խանջյան և Չայկովսկու փողոցների վերականգնում:
3. Սբ. Ամենափրկիչ եկեղեցու հարակից այգու և հարող Աբովյան փողոցի աջ և ձախ հատվածների վերականգնում
4. Հաղթանակի պողոտայի վերականգնում
5. Աճեմյան, Հանեսօղլյան ու Ջիվանի փողոցների վերականգնում, բարեկարգում
6. Տերյան ու Նալբանդյան փողոցների վերականգնում, բարեկարգում

Վերականգնման, բարեկարգման և արտաքին լուսավորության անցկացման արդյունքում քաղաքի կենտրոնական հատվածի երեք փողոց կստանան ժամանակակից, հարմարավետ և բնակչության բոլոր խմբերի համար մատչելի որակ, միաժամանակ պահպանելով իրենց պատմաճարտարապետական բնութագրերը: Բարեկարգ փողոցները և մայթերը մաս կլինեն քաղաքի պատմական կենտրոնի վերականգնման և վերակենդանացման ծրագրի:

1.3. Նախատեսվող գործունեության նորմատիվ իրավական հիմքը

Նախատեսվող գործունեության նախագծման և շինարարական աշխատանքների ընթացքում անհրաժեշտ է առաջնորդվել բնապահպանության բնագավառում ՀՀ ստանձնած միջազգային պարտավորություններով և ՀՀ օրենսդրության այն պահանջներով, որոնք առնչվում են շրջակա միջավայրի պահպանությանը, այդ օրենսդրությունից բխող ՀՀ կառավարության որոշումներով:

Դրանցից հիմնականներն են՝

1. ՀՀ Սահմանադրություն
2. ՀՀ Հողային օրենսգիրք (02.05.2001թ.)
3. ՀՀ Ջրային օրենսգիրք (04.06.2002թ.)
4. ՀՀ Ընդերքի մասին օրենսգիրք (28.11.2011 թ.)
5. Թափոնների մասին ՀՀ օրենք (24.11.2004 թ.)
6. Վարչական իրավախախտումների մասին ՀՀ օրենք (07.02.2012թ.)
7. Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին ՀՀ օրենք (01.11.1994թ.)
8. Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին ՀՀ օրենք (21.06.2014թ.):
9. Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության ու օգտագործման մասին ՀՀ օրենք (11.11.1998 թ.):
10. ՀՀ կառավարության 19.11.2014թ. N 1325-Ն որոշում “Հանրային ծանուցման և քննարկումների իրականացման կարգը սահմանելու մասին”:
11. ՀՀ առողջապահության նախարարի 2012 թվականի սեպտեմբերի 19-ի թիվ 15-Ն հրաման «Կազմակերպություններում Աշխատողների Սանիտարակենցաղային Մենքերի» N 2.2.8-003-12 Սանիտարական Կանոնները և Նորմերը Հաստատելու Մասին:
12. ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2014 թվականի մարտի 17-ի թիվ 79-Ն հրաման ՀՀԾՆ22-04-2014 «Պաշտպանություն աղմուկից» շինարարական նորմերը հաստատելու և ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2001 թվականի հոկտեմբերի 1-ի N 82 հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին:

Հայաստանը վավերացրել է մի շարք միջազգային համաձայնագրեր և կոնվենցիաներ կապված շրջակա միջավայրի կառավարման խնդիրների հետ՝ ՀՀ Բնապահպանության նախարարության <http://www.mnp.am/?p=201> համացանցային կայքում առկա ցանկով:

Ցանկում ներառված է նաև ՄԱԿ-ի ԵՏՀ Շրջակա միջավայրի հարցերի առնչությամբ տեղեկատվության հասանելիության, որոշումների ընդունելու գործընթացին, հասարակայնության մասնակցության և արդարադատության մատչելիության մասին կոնվենցիան (Օրհուս, 1998թ.):

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքում (Օրենք) փորձաքննության ենթակա նախատեսվող գործունեության իրականացման դեպքում անհրաժեշտ է շրջակա միջավայրի ազդեցության գնահատման դրական պետական փորձաքննական եզրակացություն, որը տրվում է լիազոր մարմնի (ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության <<Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն>> ՊՈԱԿ) կողմից: Նախատեսվող գործունեության բնապահպանական և սոցիալական ազդեցությունները պետք է գնահատվեն մինչև նախատեսվող գործունեության իրականացման փուլը:

Նշված գործունեությունը համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 14, կետ 8-ի այն է՝ փորձաքննության ենթակա են նաև սույն հոդվածի 3-րդ մասում չթվարկված բոլոր նախատեսվող գործունեությունները, որոնք իրականացվելու են բնության հատուկ պահպանվող և անտառային տարածքներում, պատմամշակութային հուշարձանների սահմաններում, ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքներում: Այս դեպքում փորձաքննությունն իրականացվում է Բ կատեգորիայի ընթացակարգով:

2. ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՏԱՐԱԾՔԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

2.1. Աշխարհագրական դիրքը և ռելիեֆը

Ուսումնասիրվող տարածքը վարչականորեն գտնվում է Շիրակի մարզում: Տեղամասի ռելիեֆը սարահարթային է: Բացարձակ բարձրությունների նիշերը տատանվում են 1500-1700 սահմաններում: Ռելիեֆի ծագումնային տիպը կուտակումային է՝ ներկայացված լճաայուվիալ նստվածքներով և մասամբ հրաբխային է՝ ներկայացված ծալքավոր կառուցվածքների թույլ մակերեսին տարածված ձեղքային արտավիժման լավային ծածկույթներով: Տեղամասի բուսականությունը տափաստանային է՝ ներկայացված կծմախոտային տափաստաններով, ինչպես նաև կուլտուրականացված ծառատեսակներով և թփերով:

2.1.1. Երկրաբանություն

Հողերը լեռնատափաստանային են՝ ներկայացված չափավոր խոնավ տափաստանների լեռնային կարբոնատային և տիպիկ սևահողերով:

Տեղամասը մտնում է Ախուրյան-Հրազդանի լանդշաֆտաշրաքանական շրջանի մեջ: Միջին հոսքը 1 քառ. կմ տերիտորիայից 2,5 լ/վրկ է: Տեղամասի հարթավայրային մասում սելավներ չեն լինում, նախալեռնային հատվածում՝ միջին ակտիվության սելավներ (սելավները կրկնվում են 3-10 տարին մեկ անգամ):

Տեղամասում տարածված են չորրորդական լճագետային նստվածքների չստորաբաժանված կոմպլեքսի ջրեր: Գրունտային ջրերի ամենավերին հորիզոնն ըստ զրականության և նախկինում հորատված հորատանցքերի՝ գտնվում է 3.0-3.5 մ խորության վրա, որի մակարդակը ենթակա է փոփոխության՝ ելնելով տարվա ընթացքում մթնոլորտային տեղումների և մակերևութային ջրերի հաշվեկշռի տատանումներից: Բոլոր տիպի ջրերը չունեն ագրեսիվություն բետոնի նկատմամբ:

Ըստ ակնադիտական, բնական մերկացումների և հորատման տվյալների՝ տեղամասում ժամանակակից ֆիզիկա-երկրաբանական պրոցեսները, որոնք կարող են վնասակար ազդեցություն ունենալ ա/ճ-ի վերանորոգման և շահագործման համար, այն է՝ սողանքներ, փլվածքներ, քարացրոններ, ձորակառաջացման պրոցեսներ կամ բացակայում են, կամ շատ թույլ են արտահայտված, մասնավորապես առկա են ֆիզիկական հողմահարման:

2.1.2. Սեյսմոլոգիա

Ըստ Հայաստանի Հանրապետության տարածքի հավանական սեյսմիկ վտանգի գոտիավորման քարտեզի՝ ՀՀԸՆ 20.04.2020թ. տեղամասը գտնվում է III սեյսմիկ գոտու մեջ $A_{max}=0.5g$ բնահողերն ըստ սեյսմիկ հատկությունների, պատկանում են բեկորախճային բնահող II կարգի:

2.2. Կլիմա, օդի որակ և աղմուկ

2.2.1. Կլիմա

Ուսումնասիրվող տարածքը գտնվում է 1556-II կլիմայական գոտում, որտեղ հուլիսին օդի միջին ջերմաստիճանը 19.2°C աստիճան է: Առավելագույն ջերմաստիճանը հասնում է 38°C : Ամենացուրտ ամսվա միջին ջերմաստիճանը -9.5°C է: Նվազագույն ջերմաստիճանը հասնում է -36°C -ի: Կայուն ձնածածկույթը պահպանվում է միջինը 1-ից

3 ամիս: Առանց սառնամանիքի օրերի թիվը տատանվում է միջինը 200-ից 240 օրերի միջակայքում: Ձնաբքոտ օրերի թիվը 5-10 օր է: Տարեկան տեղումների քանակը կազմում է 500 մմ: Տարեկան գոլորշունակությունը 900-1100 մմ է և օդի միջին հարաբերական խոնավությունը տատանվում է 40%-ից (ամռանը) 75% (ձմռանը): Քամիների ուղղությունները հիմնականում հյուսիսային և հյուսիս-արևմտյան են:

2.2.2. Օդի որակ

Օդային ավազան

Հայաստանի հանրապետության տարածքում օդային ավազանի աղտոտվածությունը վերահսկվում է ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության “Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի” ՊՈԱԿ կողմից:

Հայաստանի Հանրապետության Շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ կողմից օդերևութաբանական դիտարկումներ կատարվում են հանրապետության տարածքի 47 (այդ թվում՝ 6 դժվարամատչելի և 3 մասնագիտացված) օդերևութաբանական կայանում: Դիտարկումներն իրականացվում են Համաշխարհային օդերևութաբանական կազմակերպության կողմից սահմանված կարգով և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան՝ 3 ժամը մեկ անգամ՝ սկսած ժամը 00:00-ից (Գրինվիչի ժամանակով), մթնոլորտային երևույթների և եղանակի վիճակի վերաբերյալ իրականացվում են շուրջօրյա դիտարկումներ:

Ներկայումս մթնոլորտային օդի աղտոտվածության դիտարկումներն իրականացվում են հիբրիդային դիտացանցի միջոցով: Այն բաղկացած է 15 հիմնական անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայանից, որտեղ դիտարկումներն իրականացվում են ամենօրյա կտրվածքով և 214 շարժական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետից, որտեղ իրականացվում են շաբաթական դիտարկումներ: ՀՀ և միջազգային պահանջների համաձայն անշարժ դիտակայաններում կատարվում է հիմնական աղտոտող նյութերի՝ ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, փոշու, փոշու մեջ որոշվող մետաղների և գետնամերձ օզոնի (որպես երկրորդային աղտոտիչ) մոնիթորինգ, իսկ շարժական դիտակետերում՝ ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի մոնիթորինգ: Օդի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 2006 թ. օգոստոսի 2-ի N160-Ն որոշման:

Ըստ Էկոմոնիթորինգի 2020 թվականի ՀՀ շրջակա միջավայրի վիճակի մասին տեղեկագրի Գյումրի քաղաքում կատարվել են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 24 դիտակետ և 1 դիտակայան:

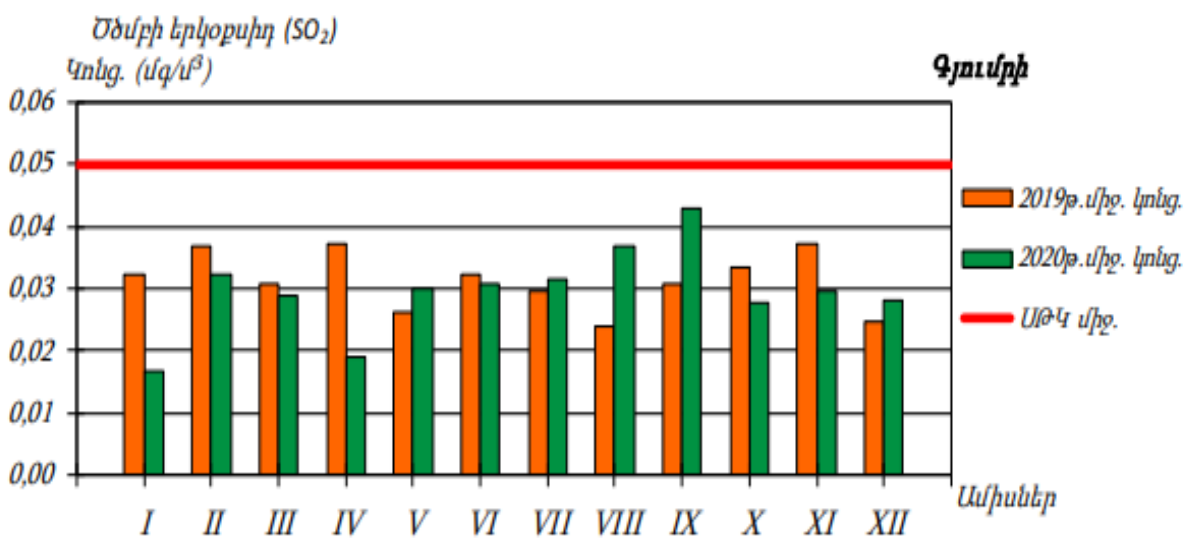
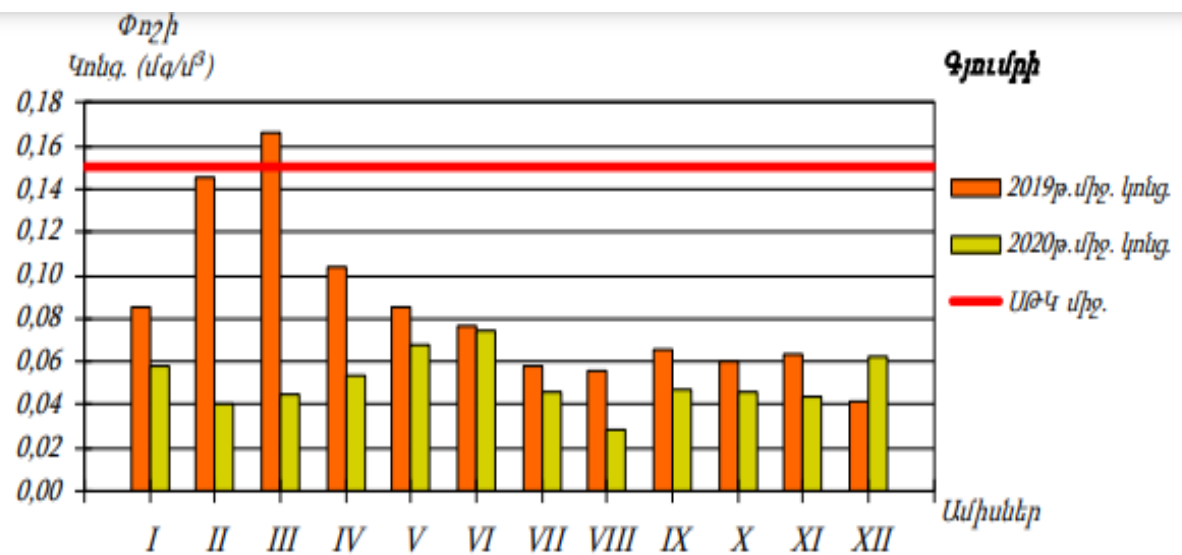
2020 թվականին քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին տարեկան կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

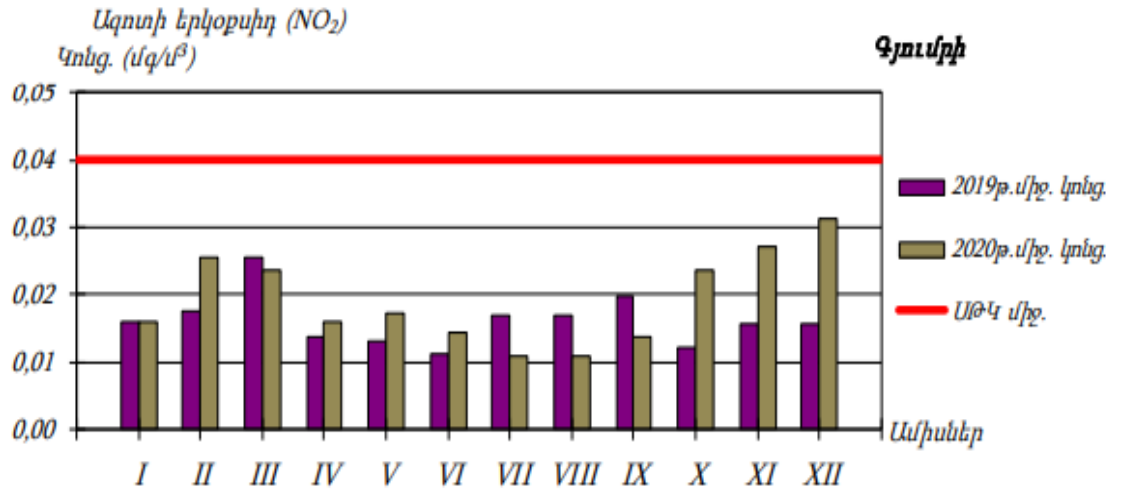
Իրականացված դիտարկումների 6%-ում դիտվել են փոշու, 4%-ում՝ ծծմբի երկօքսիդի, 2.3%-ում՝ ազոտի երկօքսիդի գերազանցումներ համապատասխան ՍԹԿ-ներից:

Քաղաքում մթնոլորտային օդի աղտոտման հիմնական աղբյուրներ են հանդիսանում արդյունաբերությունը և քաղաքաշինությունը:

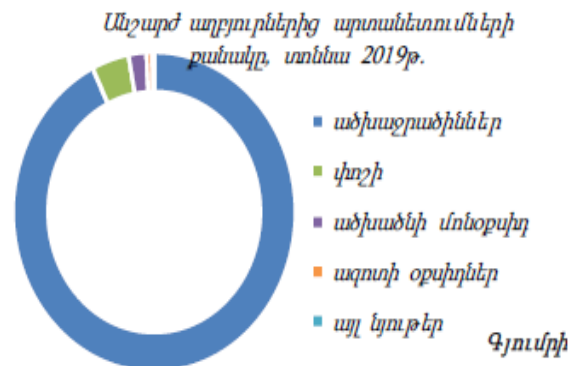
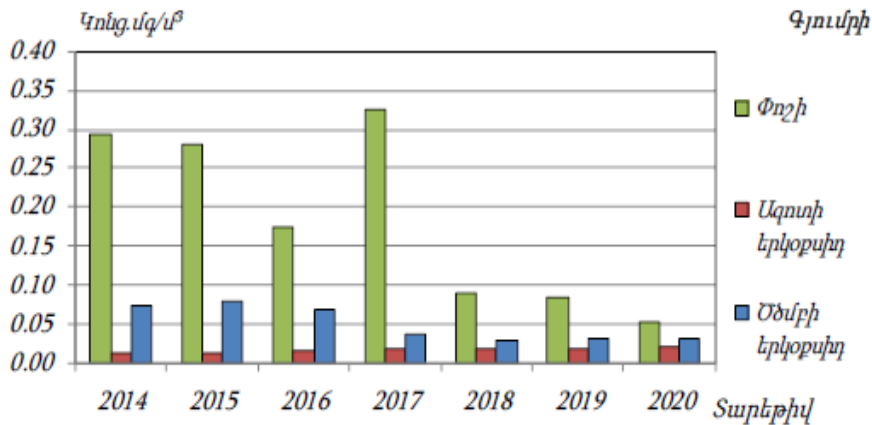
Նախորդ տարվա համեմատությամբ ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիան նվազել է աննշան (2%), իսկ ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիան է աննշան (2%): Փոշու կոնցենտրացիան՝ նախորդ տարվա համեմատ, նվազել է 1.6 անգամ:

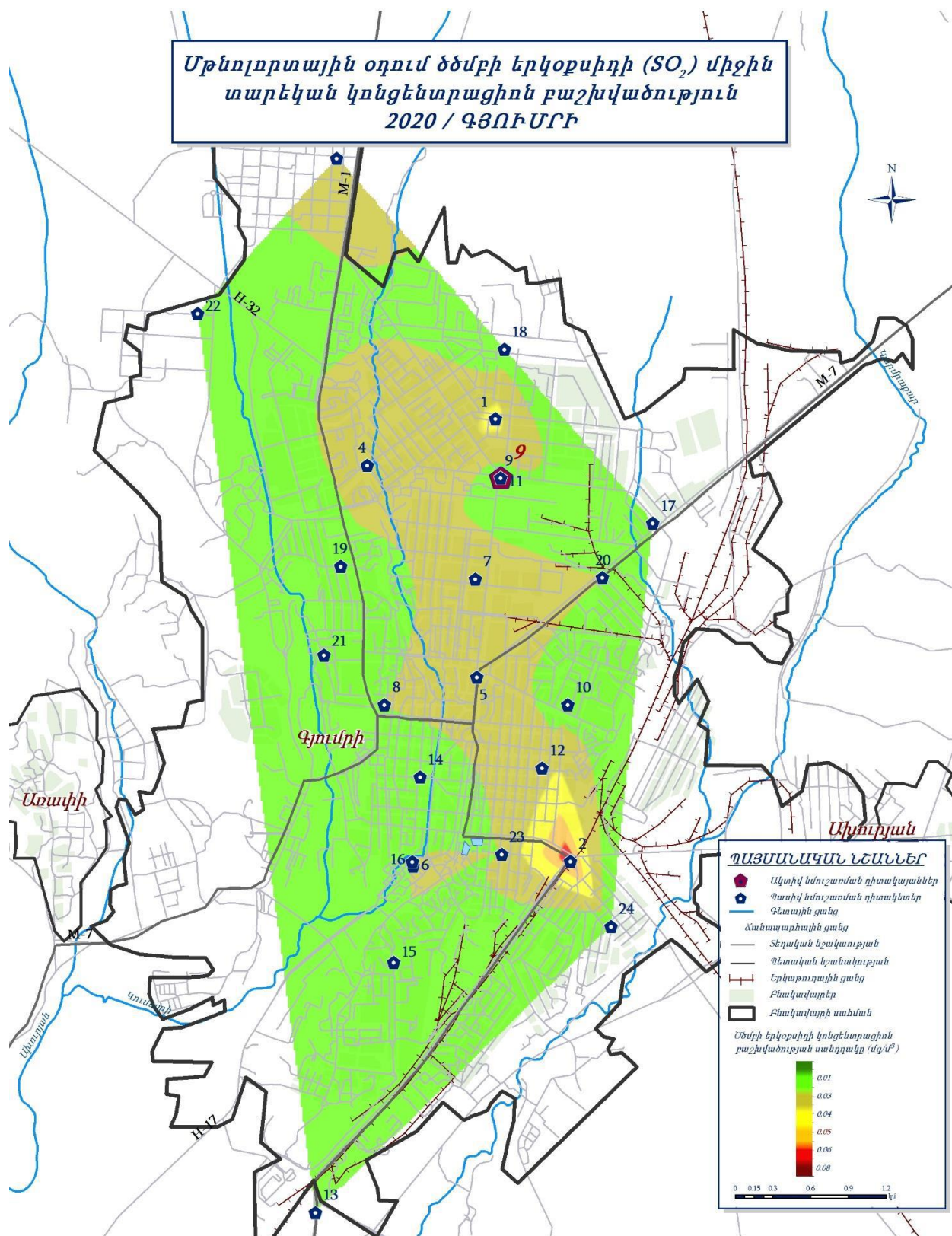
Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված նյութերի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխություններ

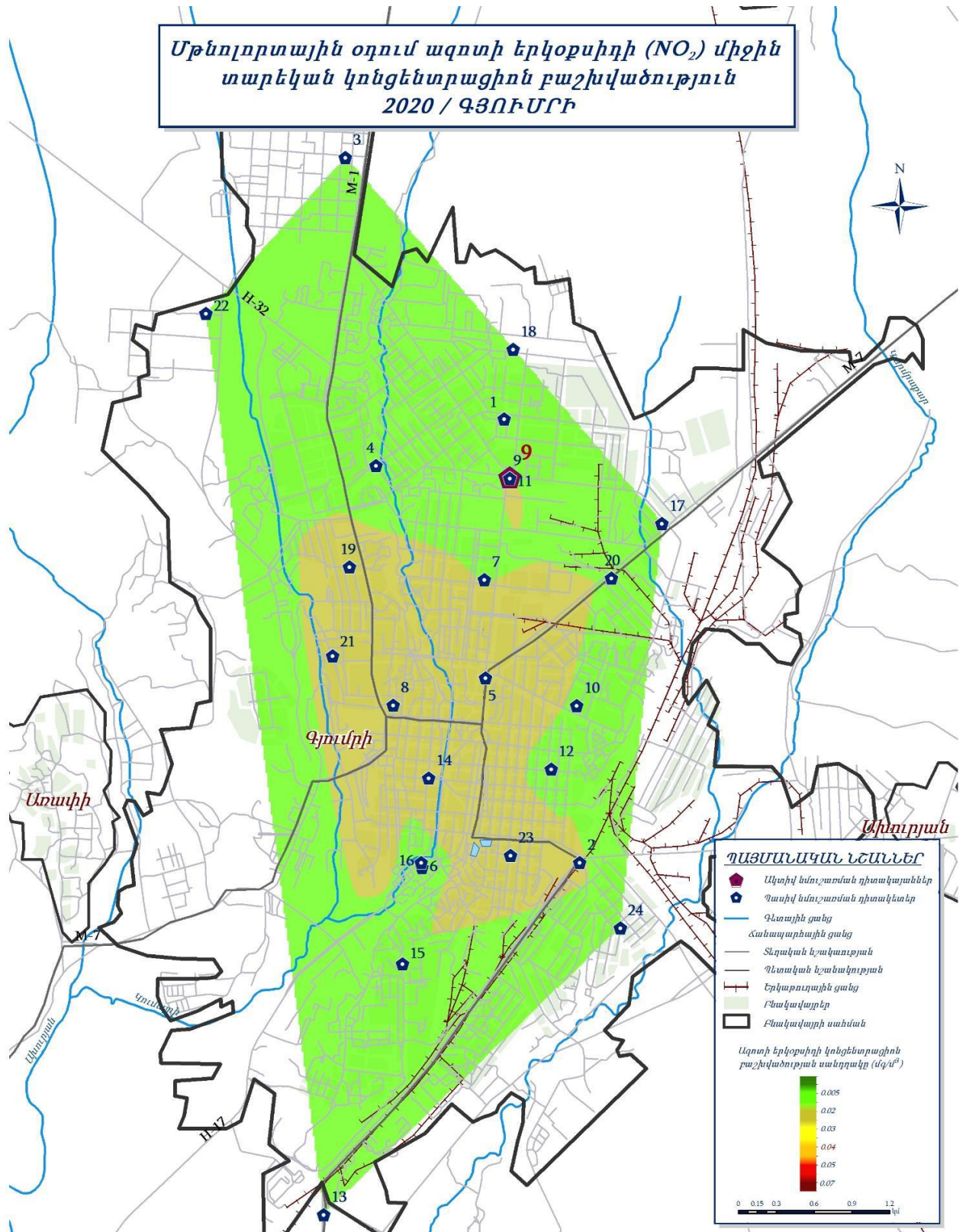

Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում աղտոտիչների միջին տարեկան կոնցենտրացիաների փոփոխությունները և անշարժ աղբյուրներից վնասակար նյութերի արտանետումները

2.2.3. Աղմուկ

Ուսումնասիրվող տարածքի վրա բացասաբար է ազդում նաև տրանսպորտային աղմուկը: Աղմուկի որոշակի բարձրացում սպասվում է նաև շինարարական աշխատանքների իրականացման ժամանակ:

Աղմուկի մակարդակի ուսումնասիրման նպատակով, մինչ շինարարական աշխատանքների մեկնարկը կիրականացվի աղմուկի չափման աշխատանքներ, որի արդյունքները կընդունվեն, որպես ելակետային հետագա աշխատանքների իրականացման համար:

2.3.Ջրային ռեսուրսներ

Ջրային ավազան

ՀՀ տարածքում ջրային ռեսուրսների ֆոնային աղտոտվածությունը նույնպես վերահսկվում է էկոմոնիթորինգի կողմից:

Մակերևութային ջրերի քանակի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է 93 դիտակետ Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի (Հյուսիսային, Ախուրյան, Հրազդան, Սևան, Արարատյան, Հարավային) գետերի, ջրանցքների, ջրամբարների և Սևանա լճի վրա, որոնցում կատարվում են ամենօրյա դիտարկումներ ջրի և օդի ջերմաստիճանի, ջրի մակարդակի, սառցային երևույթների դիտարկումներ և ջրի ելքի չափումներ:

ՀՀ կառավարության «Կախված տեղանքի առանձնահատկություններից՝ յուրաքանչյուր ջրավազանային կառավարման տարածքի ջրի որակի ապահովման նորմերը սահմանելու մասին» որոշմամբ (ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունիսի 27-ի N 75-Ն որոշում) ՀՀ-ում մակերևութային ջրերի որակի գնահատման համակարգը ջրի քիմիական որակի յուրաքանչյուր ցուցանիշի համար տարբերակում է կարգավիճակի հինգ դաս՝ «գերազանց» (1-ին դաս), «լավ» (2-րդ դաս), «միջակ» (3-րդ դաս), «անբավարար» (4-րդ դաս) և «վատ» (5-րդ դաս): Ջրի քիմիական որակի ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով: Եթե ջրի որակի տարբեր ցուցանիշներ ընկնում են որակի տարբեր դասերի մեջ, ապա վերջնական դասակարգման մեջ հաշվի է առնվում վատագույնը:

Ուսումնասիրվող հատվածները ընդգրկված են Ախուրյանի Ջրավազանային Կառավարման Տարածքում, որը ներառում է Ախուրյանի և Մեծամորի գետավազանները:

Այստեղ ջրային ռեսուրսների աղտոտման հիմնական աղբյուրներ են հանդիսանում կոմունալ- կենցաղային կեղտաջրերը:

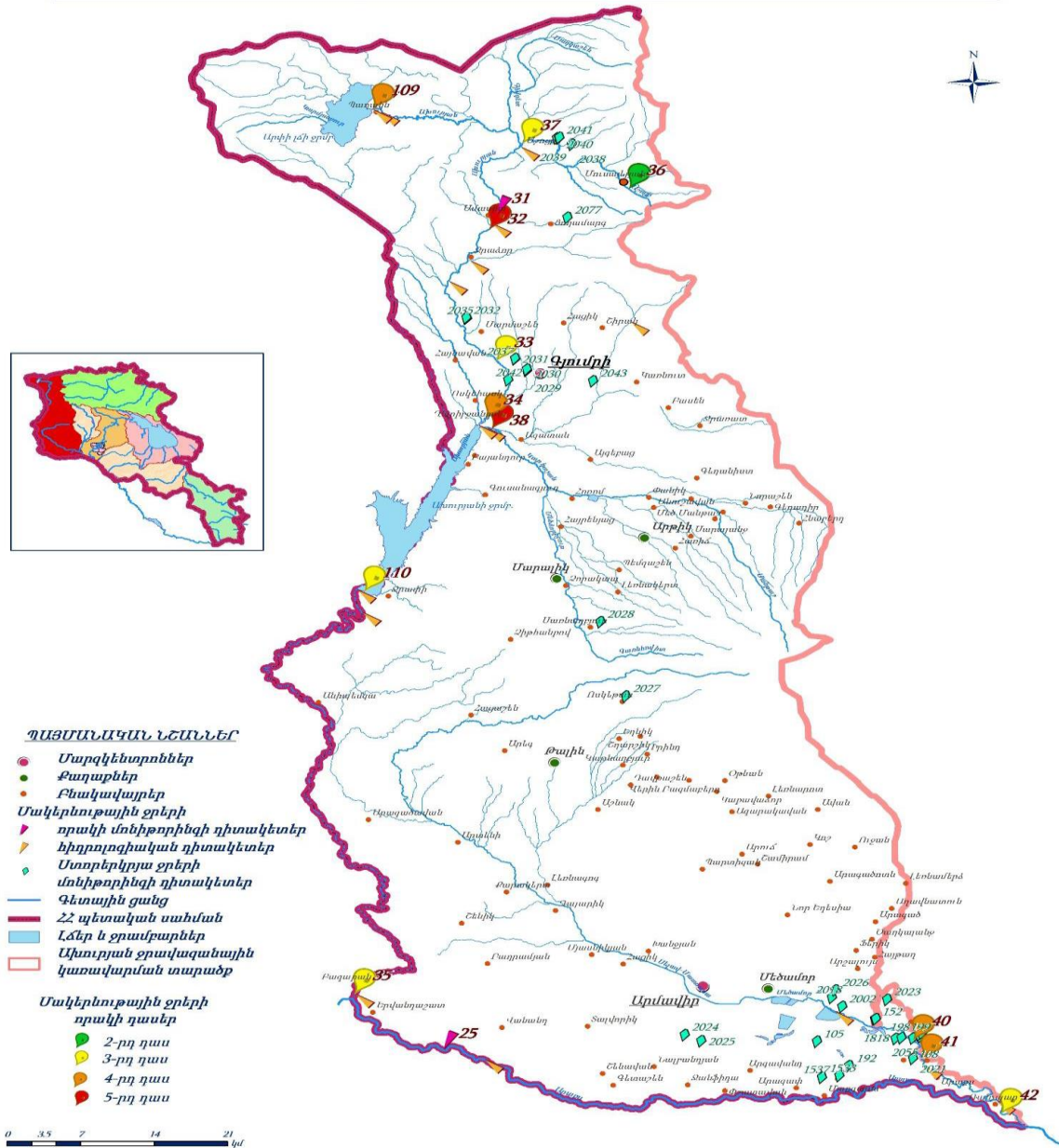
Մակերևութային ջրերի որակ

Ախուրյան գետի ջրի որակը Ամասիա գյուղից ներքև հատվածում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում և ֆոսֆատ իոններով: Գյումրի քաղաքից վերև և Բազարան գյուղից ներքև ընկած հատվածներում՝ «միջակ» (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված մոլիբդենով, մանգանով, երկաթով, ընդհանուր ֆոսֆորով և կախյալ նյութերով: Գյումրի քաղաքից ներքև ընկած հատվածում ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում, նիտրիտ իոններով և երկաթով:

Աշոցք գետի ջրի որակը Մուսայեյյան գյուղից վերև հատվածում գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ «միջակ» (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված թթվածնի հնգօրյա կենսաբանական պահանջով, արսենով, երկաթով և բորով:

Կարկաչուն գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված լուծված թթվածնով, թթվածնի հնգօրյա կենսաբանական պահանջով, թթվածնի քիմիական պահանջով, ֆոսֆատ իոնով և ընդհանուր ֆոսֆորով:

ՀՀ Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը / 2020 թվական

2.4. Հողեր, էրոզիա և հողի աղտոտում

Շիրակի մարզն ընդգրկված է «Ախուրյան-Մալիտակ» և «Աշոցք» տարածքներում: Այստեղ գերակշռում են բերրի հողերի կարբոնատ, տիպիկ բերրի հողեր, բերրի մարմարազերծ, գետահովիտ-մարգագետնային հողեր: Հումուսի կոնցենտրացիան բերրի հողերում 5 % է: Տարածքի համեմատաբար հարթ հատվածները հիմնականում ծածկված են տարբեր

տեսակի աղագրկված բերրի հողերով, որոնց վրա կան մարգագետնային տափաստաններ: Շիրակի մարզում լայն տարածում գտած բերրի հողերը հանրապետության ամենաբերրի հողերն են: Պարզ մակերեսը, թույլ արտահայտված երոզիան և կլիմայական առանձնահատկությունները բարենպաստ են հացահատիկային և մի շարք այլ արդյունաբերական կուլտուրաների մշակման համար:

Ծրագրի իրականացման տարածքում բացակայում են հատման ենթակա ծառերը, թփերը, նաև հողային ծածկույթը և բուսահողը, քանի որ ուսումնասիրվող տարածքն ամբողջովին կառուցապատված է:

2.5. Կենսաբազմազանություն

Ծրագրի տարածքը գտնվում է Գյումրի քաղաքի խառը կառուցապատման գոտում: Քանի որ տարածքը կառուցապատված է բնակելի շենքերով, շինություններով, տներով և այլն, ուստի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտի շրջանակներում չի դիտարկվում նշված տարածքի կենսաբազմազանությունը:

2.5.1. Բուսական աշխարհ

Քանի որ ծրագրի տարածքը գտնվում է Գյումրի քաղաքի խառը կառուցապատման գոտում, ուստի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտի շրջանակներում չի դիտարկվում նշված տարածքի բուսական աշխարհի վրա ազդեցություններ:

2.5.2. Կենդանական աշխարհ

Քանի որ ծրագրի տարածքը գտնվում է Գյումրի քաղաքային միջավայրում, որտեղ առկա է տրանսպորտային երթևեկություն, աղմուկ և այլն ուստի կենդանատեսակների առկայություն կամ տվյալ տարածքում հանդիպելու հնարավորություն չի դիտարկվում:

2.5.3. Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ

Ուսումնասիրվող ծրագրի տարածքում բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ կամ հուշարձանները բացակայում են:

2.6. Հնագիտական, պատմական, բնական և մշակութային հուշարձաններ

Ենթաձրագրերի իրականացման վայրն է «Գումայրի» պետական պատմաճարտարապետական արգելոցը: Այն հիմնվել է 1980թ. և ընդգրկում է Գյումրի

քաղաքի պատմական միջուկը: «Կումայրի» պետական պատմա-ճարտարապետական արգելոցի պահպանման տարածքը կազմում է մոտ 1000 հա:

«Կումայրի» պատմաճարտարապետական արգելոց-թանգարանն¹ իր մեջ ներառում է քաղաքի դարավերջի կառուցապատման սահմանները, ինչպես նաև Ախուրյան գետի ձախափնյա կիրճի լանդշաֆտները: Կառուցապատված հատվածում պահպանվում են XIX դարի ընթացքում կազմավորված փողոցային ցանցը, պատմաճարտարապետական հուշարձանների կարգավիճակ ունեցող շուրջ 1022 կառույց, այդ թվում՝ բնակելի, հասարակական, արդյունաբերական, ռազմապաշտպանական, պաշտամունքային և այլ նշանակության շենքեր ու շինություններ:

Գյումրու ավագանու 2004 թվականի նոյեմբերի 2-ի որոշմամբ արգելոց-թանգարանի տնօրինությունը որպես ենթաբաժին ընդգրկվել է Գյումրու քաղաքապետարանի քաղաքաշինության բաժնի կազմում:

Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի նախարարի և Հայաստանի Հանրապետության Շիրակի մարզպետի կողմից առաջարկվել է փոփոխել Գյումրի քաղաքի «Կումայրի» պատմաճարտարապետական արգելոց-թանգարանի իրավական կարգավիճակը՝ Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի նախարարության կամ Գյումրու քաղաքապետարանի համակարգում, կամ մարզպետարանի ենթակայությամբ պետական ոչ առևտրային կազմակերպության վերակազմակերպմամբ:

Սույն ենթաձրագրի շրջանակներում նախատեսվում է իրականացնել աշխատանքներ «Կումայրի» պատմաճարտարապետական արգելոց-թանգարանի մի շարք հատվածներում՝

1. Խանջյան և Չայկովսկու փողոցների վերականգնում և Հաղթանակի պողոտայի վերականգնում;
2. Մբ. Ամենափրկիչ եկեղեցու հարակից այգու և հարող Աբովյան փողոցի աջ և ձախ հատվածների վերականգնում;

¹ ՀՀ կառավարության 12 հուլիսի 2008 թվականի n 642-ադրոշում Գյումրի քաղաքի պատմաշինության միջակայքի վերականգնման ու զարգացման (Կումայրի) ծրագրի եվ ՀՀ քաղաքաշինության նախարարությանը գումար հատկացնելու մասին: <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docid=45159>

3. Աճեմյան, Հանեսողյան և Զիվանի փողոցների վերականգնում Տերյան և Նալբանդյան փողոցների վերականգնում:

ՀՀ կառավարության N 1270-Ն (սեպտեմբերի 9-ի 2004թ.) որոշումով հաստատվել է Շիրակի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակը², որը ներառում է «Կումայրի» պետական պատմա-ճարտարապետական արգելոցը և որի հավելվածում մանրամասն ներկայացված են պատմական արժեք ներկայացնող բոլոր կառույցները :

Ենթաճրագրի ճարտարապետահատակագծային առաջադրանքը ներկայացված է հավելված 2-ում

² Համաձայն ՀՀ կառավարության սեպտեմբերի 9-ի 2004թ. «ՀՀ Շիրակի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակը հաստատելու մասին» N 1270-Ն որոշում, հավելված:

2.7. Սոցիալ-տնտեսական պայմանները

“Գյումրի քաղաքի զբոսաշրջության ենթակառուցվածքների և ճանապարհների վերակառուցում” ենթաձեռնարկի իրականաման վայրն՝ Գյումրին գտնվում է Շիրակի մարզում:

Սույն հայտով նախատեսված բոլոր ենթակառուցվածքների և ճանապարհների շինարարական գործունեության ազդակիր համայնքը Գյումրի քաղաքն է:

2.7.1. Շիրակի մարզ

ՀՀ Շիրակի մարզը գտնվում է հանրապետության հյուսիս-արևմուտքում:

Մարզի տարածքով են անցնում Հայաստանը Վրաստանին կապող գլխավոր երկաթգիծը և ավտոմոբիլային խճուղին: Այստեղ իրար են միանում Հայաստանի և Թուրքիայի երկաթուղային և ավտոճանապարհային ցանցերը: Թուրքիայի հետ սահմանային Ախուրյան գետի վրա գործում է Ախուրյանի ջրամբարը, որն իր 526 մլն. մ3 ծավալով խոշորագույնն է հանրապետությունում:

2018թ.-ին մարզի տնտեսության հիմնական հատվածների տեսակարար կշիռները Հայաստանի Հանրապետության համապատասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն՝ 3.6 %,
- գյուղատնտեսություն՝ 11.0 %,
- շինարարություն՝ 3.7 %,
- մանրածախ առևտուր՝ 4.1 %,
- ծառայություններ՝ 1.6 %:

Շիրակի մարզի արդյունաբերության առաջատար ճյուղերն են սննդամթերքի և խմիչքների և ոչ մետաղական հանքային արտադրատեսակների արտադրությունը: Հայտնի են Արթիկի, Անիի տուֆն ու պեմզան: Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով (մարզում գործում է օդանավակայան, որն ապահովում է օդային կապ արտաքին աշխարհի հետ):

Մարզի որոշ սոցիալ-տնտեսական ցուցանիշներ բերված են աղյուսակ 7-ում:

Աղյուսակ 7. Շիրակի մարզի բնութագրերը

Տարածքը	2 680 քառ.կմ
ՀՀ տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը	9.0 %
Համայնքներ, 2019թ. տարեսկզբի դրությամբ	42
Քաղաքներ	3
Գյուղեր	127
Բնակչության թվաքանակը 2021թ. տարեսկզբի դրությամբ	231 հազ.մարդ
քաղաքային	135.2 հազ. մարդ
գյուղական	95.8 հազ.մարդ
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2020թ., %	7.8 %
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2020թ., %	58.5 %
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր	210 874.0 հա
այդ թվում՝ վարելահողեր	78 135.5 հա

2.7.2. Ազդակիր համայնքներ. Գյումրի

Մակերես՝ 36.26 կմ²

Շիրակի մարզկենտրոն հանդիսացող Գյումրի քաղաքը գտնվում է Երևանից 118 կմ հեռավորության վրա:

Քաղաքը գտնվում է Ախուրյան գետի ձախ ափին: Այն բնակչության թվաքանակով և իր նշանակությամբ համարվում է Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ քաղաքը: Քաղաքի կարգավիճակ ունի 1837 թվականից:

Գյումրին միշտ եղել է արվեստի և մշակույթի քաղաք: 1912թ. առաջին անգամ Գյումրիում է բեմադրվել Ա.Տիգրանյանի «Անուշ» օպերան և դրվել ազգային օպերային թատրոնի հիմքը, 1935թ. հիմնադրվել է տիկնիկային թատրոնը՝ առաջին մանկական թատրոնը Հայաստանում: 1920թ. հունվարին Գյումրի քաղաքում բացվել է առաջին համալսարանը Հայաստանում: 1988թ. ավերիչ երկրաշարժից 30 տարի անց վերականգնվող Գյումրին շարունակում է մնալ Հայաստանի Հանրապետության մշակութային կարևոր օջախներից մեկը, իսկ «Գումայրի» արգելոց-թանգարանը

յուրօրինակ խթան է զբոսաշրջության զարգացման համար: Քաղաքում զարգացած է մշակող արդյունաբերությունը:

Քաղաքը լի է արձաններով ու հուշարձաններով, գեղեցիկ այգիներով ու պուրակներով: Գյումրվա ուրույն ճարտարապետության հիմքում ընկած են Անիի և Կարսի ճարտարապետական ոճերը:

3. ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

3.1. Խանջյան և Չայկովսկու փողոցների վերականգնում

(տես հավելված 1, Բաղադրիչներ 1.և 4 . Խանջյան և Չայկովսկու փողոցների վերականգնում (1) և Հաղթանակի պողոտայի վերականգնում (4); 1.1 Խանջյան փողոցի վերականգնում, 1.2 Չայկովսկու փողոցի վերականգնում; 4 Հաղթանակի պողոտայի վերականգնում)

Գյումրի քաղաքի «Բարեկամության» այգուն հարող Խանջյան փողոցի մոտ 0.53 կմ և Չայկովսկու փողոցի մոտ 0.63 կմ հատվածների երթևեկելի մասերի և մայրերի վերականգնում՝ Խանջյան փողոցը՝ այգուն հարակից մայրով, Չայկովսկու փողոցը իր երկու մայրերով: Խանջյան փողոցում ասֆալտի ծածկույթի փոխարինում իր նախապատրաստական շերտով, Չայկովսկու փողոցում՝ ճանապարհի ամբողջական վերականգնում բոլոր նախապատրաստական շերտերով, մայրերի ծածկույթը իրականացնել քարե կամ բետոնե սալիկներով:

Միաժամանակ, անհրաժեշտ է ապամոնտաժել չգործող էլեկտրամատակարարման, կապի և այլ չօգտագործվող գծերը/սյուները, կանոնակարգել գոյություն ունեցող էլեկտրամատակարարման, գազամատակարարման և կապի օդային/վերգետնյա գծերը, որտեղ հնարավոր է վերատեղադրել դրանք ստորգետնյա եղանակով, իրականացնել Խանջյան փողոցի անձրևաջրերի հեռացման համակարգի վերանորոգման, կոյուղագծի վերանորոգման/վերակառուցման աշխատանքները, կազմակերպել երկու փողոցների արտաքին լուսավորությունը, տեղադրել ժամանակակից էներգախնայող լուսատուներ: Տարածքը բարեկարգել և հարմարեցնել բնակչության սակավաշարժ խմբերի համար, տեղադրել նստարաններ, աղբամաններ, զբոսաշրջային ցուցանակներ:

3.2.Մբ. Ամենափրկիչ եկեղեցու հարակից այգու և հարող Աբովյան փողոցի աջ և ձախ հատվածների վերականգնում

(տես հավելված Բաղադրիչ 3. Մբ. Ամենափրկիչ եկեղեցու հարակից այգու և հարող Աբովյան փողոցի աջ և ձախ հատվածների վերականգնում; 3.1 Մբ. Ամենափրկիչ եկեղեցու հարակից այգու վերականգնում, 3.2 Աբովյան փողոցի աջ և ձախ վերականգնում)

Այգու հենապատի նորոգում, սալահատակի փոխարինում, եկեղեցի տանող և շատրվանի չորս կողմից գոյություն ունեցող աստիճանների նորոգում և ըստ անհրաժեշտության վերաշարում, չգործող շատրվանի վերակառուցում, անհրաժեշտ սարքավորումների տեղադրում, շատրվանի ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերի կառուցում/վերակառուցում, այգու տարածքում տեղադրված էլեկտրամատակարարման կետային օբյեկտների կանոնակարգում/արդիականացում/հնարավորության դեպքում՝ տեղափոխում/, արտաքին լուսավորության կազմակերպում, ժամանակակից էներգախնայող լուսատուների տեղադրում, տարածքի հնարավորինս հարմարեցում հաշմանդամների համար, բարեկարգում, կանաչապատում, կահավորում՝ նստարանների, աղբամանների, զբոսաշրջային ցուցանակների տեղադրում:

Այգու մակերեսը՝ 1.2 հա:

Այգու և այգուն հարակից փողոցների վերականգնման և բարեկարգման արդյունքում քաղաքը կստանա նոր ժամանակակից բարեկարգ հանրային տարածք, որը գրավիչ վայր կդառնա քաղաքի բնակիչների և հյուրերի համար: Ծրագրի իրականացումը կունենա դրական ազդեցություն քաղաքային միջավայրի վրա՝ տարածքի վերակենդանացման, բարեկարգման, շատրվանի թողարկման և տարածքի կանաչապատման շնորհիվ:

Աբովյան փողոցի աջ (0,38 կմ) և ձախ 0,23 կմ հատվածներում.

Այգու երկու կողմերով անցնող Աբովյան փողոցի երթևեկելի մասի և մայրերի վերականգնում, անձրևաջրերի հեռացման համակարգի վերականգնում, կոյուղագծի նորոգում, ըստ անհրաժեշտության շենքերի մուտքերի կարգավորում, էլեկտրամատակարարման, կապի, գազամատակարարման գծերի կանոնակարգում/վերատեղադրում, չգործող գծերի ապամոնտաժում, արտաքին լուսավորության կազմակերպում, ժամանակակից էներգախնայող լուսատուների

տեղադրում, տարածքի հարմարեցում հաշմանդամների համար, բարեկարգում, կանաչապատում, կահավորում՝ նստարանների, աղբամանների, զբոսաշրջային ցուցանակների տեղադրում:

Արովյան փողոցը Վահան Չերազ փողոցի հատումից մինչև Տերյան փողոցի հետ հատումը, ընդամենը՝ 0.62 կմ:

3.3. Աճեմյան, Հանեսօղյան, Ջիվանի փողոցների վերականգնում և բարեկարգում՝

(տես՝ Բաղադրիչներ 5 և 6. Աճեմյան, Հանեսօղյան և Ջիվանի փողոցների վերականգնում (5) և Տերյան և Նալբանդյան փողոցների վերականգնում; 5.1 Աճեմյան փողոցի վերականգնում; 5.2 Հանեսօղյան փողոցի վերականգնում; 5.3 Ջիվանի փողոցի վերականգնում;)

Աճեմյան (0.67կմ), Հանեսօղյան (0.35կմ) և Ջիվանի (0.7կմ) փողոցների երթևեկելի հատվածների և մայրերի վերանորոգում, ծածկույթների փոխարինում, ըստ անհրաժեշտության նաև տների մուտքերի կանոնակարգում/նորոգում (փողոցների ընդհանուր երկարությունը՝ 1.72 կմ), ինժեներական ենթակառուցվածքների վերականգնում, մասնավորապես՝ անձրևաջրերի հեռացման համակարգի վերակառուցում և կառուցում՝ որտեղ հնարավոր է, կոյուղագծերի վերակառուցում/կարգավորում, արտաքին լուսավորության կազմակերպում, ժամանակակից էներգախնայող լուսատուների տեղադրում:

Միաժամանակ անհրաժեշտ է կանոնակարգել/վերատեղադրել գոյություն ունեցող էլեկտրամատակարարման, գազամատակարարման և կապի օդային/վերգետնյա գծերը, բարեկարգել տարածքը և հարմարեցնել բնակչության սակավաշարժ խմբերի համար, տեղադրել նստարաններ, աղբամաններ, զբոսաշրջային ցուցանակներ:

3.4. Տերյան և Նալբանդյան փողոցների վերականգնում և բարեկարգում

(տես՝ Բաղադրիչներ 5 և 6. Աճեմյան, Հանեսօղյան և Ջիվանի փողոցների վերականգնում (5) և Տերյան և Նալբանդյան փողոցների վերականգնում; 6.2 Նալբանդյան փողոցի վերականգնում)

Տերյան և Նալբանդյան փողոցների երթևեկելի մասի (Տերյան փողոցը Տիգրանյան խաչմերուկից մինչև Նալբանդյան փողոց, Նալբանդյանը՝ մինչև Օզանյան փողոցի հետ հատում) և մայրերի վերականգնում, ըստ անհրաժեշտության նաև տների մուտքերի կանոնակարգում/նորոգում (փողոցների ընդհանուր երկարությունը՝ 1.16 կմ), ինժեներական ենթակառուցվածքի՝ անձրևաջրերի հեռացման համակարգի, կոյուղագծի վերակառուցման աշխատանքներ, արտաքին լուսավորության կազմակերպման, էներգախնայող լուսատուների տեղադրման աշխատանքներ:

Միաժամանակ անհրաժեշտ է կանոնակարգել գոյություն ունեցող էլեկտրամատակարարման, գազամատակարարման և կապի օդային/վերգետնյա գծերը, որտեղ հնարավոր է վերատեղադրել դրանք ստորգետնյա եղանակով, ապամոնտաժել չգործող գծերը, բարեկարգել տարածքը և հարմարեցնել բնակչության սակավաշարժ խմբերի համար, տեղադրել նստարաններ, աղբամաններ, զբոսաշրջային ցուցանակներ:

Բաղադրիչ 5-ով նախատեսված՝ Աճեմյան, Հանեսօղյան, Ջիվանի և Բաղադրիչ 6-ով նախատեսված՝ Տերյան, Նալբանդյան փողոցների վերականգնման, բարեկարգման և արտաքին լուսավորության անցկացման արդյունքում քաղաքի կենտրոնական հատվածի երեք փողոց կստանան ժամանակակից, հարմարավետ և բնակչության բոլոր խմբերի համար մատչելի որակ, միաժամանակ պահպանելով իրենց պատմաճարտարապետական բնութագրերը: Բարեկարգ փողոցները և մայրերը մաս կլինեն քաղաքի պատմական կենտրոնի վերականգնման և վերակենդանացման ծրագրի:

Վերը նշված աշխատանքների համար մշակվելու է «Աշխատանքային նախագիծ» փուլի նախագծային փաստաթղթերի փաթեթ, ոի հիման վրա կազմվել է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնատաման հաշվետվությունը:

4. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

Նախագծման ընթացքում գնահատվել են շինարարական, ավարտական և շահագործման փուլերում շրջակա միջավայրի վրա ակնկալվող հնարավոր ազդեցությունները:

Կատարվել է շինարարական աշխատանքների նախապատրաստման, շինհրապարակների կազմակերպման և բուն շինարարության ժամանակ հավանական ազդեցությունների գնահատում և առաջարկվել են համապատասխան մեղմացնող միջոցառումներ:

Նախապատրաստական աշխատանքները նախատեսում են շին. ճամփարների պլանավորումը, էլեկտրաէներգիայով, ջրով, սանհանգույցներով թափոնների կառավարման պլանի, շինարարական նյութերի պահեստավորման, հողի, ջրերի աղտոտման կանխարգելման միջոցառումների ապահովումը, արտակարգ իրավիճակների կառավարման պլանի առկայությունը, օրենքով սահմանված բոլոր անհրաժեշտ թույլտվությունների, հավաստագրերի ձեռքբերումը:

Անվտանգության ինժեները պետք է գնահատի բոլոր հնարավոր ռիսկերը և սահմանի դրանց կառավարման պլանը, անվտանգության հրահանգները:

Վերլուծության արդյունքում պարզվել է, որ հավանական ազդեցության մեծ մասը կլինի շինարարության փուլում: Ազդեցությունը կլինի ժամանակավոր և կարող է արդյունավետորեն կառավարվել մեղմացուցիչ միջոցների կիրառմամբ: ԲԿՊ-ն և մոնիթորինգի ծրագիրը կիրականացվի կապալառուի կողմից շինարարության փուլում: Ավելին՝ համապատասխան դրույթները կընդգրկվեն շինարարական աշխատանքների պայմանագրերի ընդհանուր մասնագրերում՝ ԲԿՊ-ի իրականացումն ապահովելու համար: Բնապահպանական մոնիթորինգի պլանը կներառվի մրցութային փաստաթղթերում:

4.1. Շինարարական աշխատանքների ազդեցությունը

Շինարարության փուլի հիմնական ազդեցություններն են.

4.1.1. Օդային ավազանի աղտոտվածություն

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում կանխատեսվում է անօրգանական փոշու ժամանակակավոր արտանետումներ, հողային աշխատանքների ընթացքում: Շինարարական աշխատանքների ընթացքում օդային ավազանի արտանետումները կլինեն ժամանակավոր և տեղայնացված, ուստի այն չի գերազանցի ՀՀ թույլատրելի նորմերը:

4.1.2. Մշակութային ժառանգություն:

Ենթաձրագրերի իրականացման վայրն է «Կումայրի» պետական պատմաճարտարապետական արգելոցը: ՀՀ կառավարության N 1270-Ն (սեպտեմբերի 9-ի 2004թ.) որոշումով հաստատվել է Շիրակի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակը, որը ներառում է «Կումայրի» պետական պատմա-

ճարտարապետական արգելոցը: Եթե շինարարական աշխատանքների ընթացքում մշակութային ժառանգության կամ հնագիտական հետաքրքրություն ներկայացնող որևէ իր հայտնաբերվի ապա պետք է աշխատանքները դադարեցվեն և այդ մասին պետք է տեղեկացվի ԿԳՄՄՆ-ին:

4.1.3. Աղմուկ և թրթռումներ:

Շինտեխնիկայի աշխատանքի ընթացքում առաջանում են աղմուկ և թրթռումներ, որոնք կարող են վնաս պատճառել մոտակա շենքերի բնակիչներին և կառույցներին:

Մինչ շինարարական աշխատանքների իրականացումն ու շինարարության ընթացքում, անհրաժեշտ է կատարել մոտակա կառույցների վիճակի գնահատում՝ դրանց հասցվելիք հավանական վնասը վերահսկելու նպատակով:

Ծրագրի իրականացման ժամանակ թրթռման արդյունքում որևէ կառույցի հասցված վնասը պետք է վերականգնվի կամ փոխհատուցվի:

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում աղմուկի մակարդակի գերազանցումներ չի ակնկալվում, քանի որ շինարարական աշխատանքներում նախատեսվում է օգտագործել ժամանակակից աղմկակլանիչ և խլացուցիչ սարքավորումներով կահավորված մեքենա-սարքավորումներ:

4.1.4. Օգտագործման և ջրային համակարգերի վրա ազդեցություններ

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում ջուրը հիմնականում օգտագործվելու է շինարարական հրապարակի ջրցանման, մաքրման, որոշ շինարարական աշխատանքների կազմակերպման, ինչպես նաև աշխատակազմի խմելու և կենցաղային կարիքների համար:

4.1.5. Թափոնների առաջացում

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում առաջացող թափոնատեսակներն են՝ կենցաղային աղբը, շինարարական աղբը և քանդված հանված հողային զանգվածի որոշ մաս, որը չի օգտագործվելու հետլիցքի աշխատանքների ժամանակ: Առաջացող կենցաղային աղբը տեղադրվելու է Գյումրի քաղաքային աղբամանների մեջ, որից հետո աղբահան կազմակերպությունների կողմից տեղափոխվելու է աղբավայր, իսկ շինարարական աղբը և հողի ավելցուկային զանգվածը կտեղափոխվի Գյումրու թաղաքապետարանի կողմից հատկացված համապատասխան վայր:

4.1.6. Մոնիթինգային ազդեցություններ

Շինարարության ընթացքում հարակից շենքերի բնակիչները կենթարկվեն բացասական ազդեցությունների, որը ներառում է **փոշու արտանետումներ, աղմուկ, ճանապարհների անհասանելիություն**, որոնք միասին կառաջացնեն գումարային բացասական ազդեցություններ: Սակայն դրանք լինելու են կարճաժամկետ և էականորեն մեղմացվելու են հատուկ միջոցառումների իրականացման շնորհիվ:

Տարածքի բարեկարգում: Շինարարական աշխատանքներից հետո, մինչև այն վերջնական հանձնելը, կապալառուն պարտավոր է բարեկարգել տարածքը՝ հեռացնելով շինարարության հետ կապված նյութերն ու թափոնները:

4.2. Ազդեցություններ շահագործման փուլում

Օդի որակը. Ճանապարհի մոտ գտնվող շենքերում օդի աղտոտման մակարդակի ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ աղտոտիչների փաստացի քանակությունները մի քանի անգամ ցածր են ՍԹԿ-ներից: Երթևեկության ավելացման հետևանքով հնարավոր է ավելանան նաև արտանետումները, սակայն այս ազդեցությունները կլինեն աննշան:

Աղմուկ: Մայրուղու շահագործման ժամանակ ակնկալվում է աղմուկի ավելացում, որը ներկայումս էլ խիստ բարձր է և գերազանցում է սահմանային թույլատրելի մակարդակները:

Մոնիթինգային տնտեսական հետևանքներ: Ներկայացվող գործունեության արդյունքում ստեղծվելու է բարեկարգ, ժամանակակից և Գյումրի քաղաքի ընդհանուր ոճին ներդաշնակ զբոսաշրջային ենթակառուցվածքներ՝ պատմական, մշակութային ռեսուրսները համապատասխան ձևով ներկայացնելու համար, բարելավելու է քաղաքի համար կարևոր զբոսայգիները, քաղաքի պատմական կենտրոնի հանրային տարածքները, ճանապարհային ցանցը և ինժեներական ենթակառուցվածքը, ապահովելու է քաղաքային տրանսպորտի և զբոսաշրջային երթուղիների անխափան աշխատանքը և տարածքում գտնվող պատմամշակութային հուշարձանների և զբոսաշրջային օբյեկտների (հյուրատներ, ռեստորաններ և այլն) մատչելիությունը: Բացի վերոնշյալից այն նաև հնարավորություն կստեղծի բնակիչների համար ժամանակավորապես ներգրավվել իրականացվելիք շինարարական աշխատանքներում:

5. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԲԱՑԱՌՄԱՆԸ, ՆՎԱԶԵՑՄԱՆՆ ՈՒ ՓՈԽՀԱՏՈՒՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

Նախորդ գլխում նկարագրված ազդեցությունները բացառելու, իսկ դրա անհնարինության դեպքում՝ մեղմումը ապահովելու համար նախատեսված է բնապահպանական և սոցիալական միջոցառումների ծրագիր:

Ծրագրի մշակման համար իրականացվել են հատուկ ուսումնասիրություններ և նախապատրաստական աշխատանքներ, որոնցից հիմնականներն են.

- (i) առկա ենթակառուցվածքների ուսումնասիրումը, պահպանումը կամ տեղափոխումը, ներառյալ ոռոգման համակարգերն ու հեռահաղորդակցման գծերը,
- (ii) շինարարական ճամբարների, ենթակառուցվածքների և գրասենյակների, նյութերի պահեստների և մեքենասարքավումների առավել նպատակահարմար տեղերի ընտրությունը,
- (iii) շինարարական ճամբարների ցանկապատումն ու դարպասների տեղադրումը,
- (iv) թափոնների կառավարման պլանի մշակումը,
- (v) ճանապարհի երկայնքով թափված աղբի համար տեղադրման վայրերի ճշտումը,
- (vi) շինարարությունից հետո շինարարական հրապարակների, ճամփեզրերի և միջնամասերի բարեկարգման ծրագրի մշակումը և համաձայնեցումը:

Ելնելով այս հիմնադրություններից մշակվել է բնապահպանական և սոցիալական միջոցառումների/գործողությունների պլան, որը ներկայացվում է ստորև.

Աղյուսակ 8. Բնապահպանական և սոցիալական միջոցառումների ծրագիր

ԾՐԱԳՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	ԳԼԽԱՎՈՐ ՊՈՏԵՆՑԻԱԼ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄՆԵՐԸ	ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ և ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ
-----------------------------	--	---

ԾՐԱԳՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	ԳԼԽԱՎՈՐ ՊՈՏԵՆՑԻԱԼ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄՆԵՐԸ	ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ և ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱԴՈՒՄՆԵՐԸ
Մանրամասն նախագիծ. Ծրագրի մանրամասն նախագծի ճշտում	պատմական ճարտարապետական և մշակութային տարածքների վնասում	Եթե շինարարական աշխատանքների ընթացքում մշակութային ժառանգության կամ հնագիտական հետաքրքրություն ներկայացնող որևէ իր հայտնաբերվի ապա պետք է աշխատանքները դադարեցվեն և այդ մասին պետք է տեղեկացվի ԿԳՄՄՆ-ին:
Շինարարություն. Հստակեցնել համապատասխան շինարարական ճամբարների, դաշտային գրասենյակների, պահեստների տեղադիրքերը Շինարարական տեխնիկայի և նյութերի մուտք Տարածքի մաքրում	Ֆիզիկական. Անհանգստություններ աղմուկից, փոշուց, օդի աղտոտումից և երթնեկությունից, Աղբի, ավելորդ նյութերի և շինարարական աղբի ոչ պատշաճ տեղադրում և կուտակում, Աղբի, թափոնների և շինարարական	Ապահովել փոշու կրճատումը ջրցանման միջոցով, Երթնեկության կազմակերպված կառավարում և հասարակության բարձր տեղեկացվածություն, Պինդ թափոնների և աղբի պարբերական հավաքում, կուտակում պատշաճ կերպով,

ԾՐԱԳՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	ԳԼԽԱՎՈՐ ՊՈՏԵՆՑԻԱԼ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄՆԵՐԸ	ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ և ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱԴՈՒՄՆԵՐԸ
Հողային աշխատանքներ Սպասարկող ճանապարհների մակերեսի մաքրում և փորում Քարհանքեր Հանքահորերի և փորված - հանված և ավելցուկային նյութերի անհամապատասխան տեղադրում Շինարարական աշխատանքների ոչ պատշաճ վերահսկողություն Շինարարական և քարհանքերից հանված նյութերի տեղափոխում	մնացորդների կուտակում, Անձրևներից և հեղեղներից հետո մակերևութային հոսք հանքահորերից, Թույլատրելի աղմուկի (դեցիբել) սահմանի գերազանցումներ, Անհանգստություններ մեծ քանակի փոշուց և գազային արտանետումներից ճանապարհի երկայնքով իրականացվող շինարարական աշխատանքների և շինարարական նյութերի տեղափոխման արդյունքում, Անձրևներից և հեղեղներից հետո արտահոսքեր բաց (չպաշտպանված) հողից և փորված-հանված նյութերի կուտակումներից:	Մակերևութային հոսքով և անձրևաջրերով լվացման դեպքում ապահովել տիղմի որսման ցանկապատերով, Կառուցել համապատասխան ժամանակավոր և մշտական ջրահեռացման համակարգ, Բնականորեն աճող խոտերի/թփերի, դեկորատիվ և պտղատու ծառերի տեսակներով ուժեղացնել պաշտպանիչ ծածկը, Հստակեցնել համապատասխան աղբավայրերը, Շինարարական և աշխատանքային հրապարակներում կազմակերպել պատշաճ մոնիթորինգ, վերահսկում և կառավարում:

ԾՐԱԳՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	ԳԼԽԱՎՈՐ ՊՈՏԵՆՑԻԱԼ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄՆԵՐԸ	ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ և ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ
	Ծառերի և բուսականության անհարկի կտրումներ/տեղափոխում:	Համապատասխան տեսակների ծառերի տնկում, խնամք կապալառուի կողմից մինչև ծառերի կենսունակ դառնալը:
	Հնագիտական/պատմական և մշակութային Պատմական և մշակութային հնավայրի վիճակի վատթարացում,	Ֆիզիկական մշակութային ոբյեկտների պլան, Պատմական կամ մշակութային հուշարձանների պահպանություն, Հնագիտական գտածոների համար ձեռք բերել անհրաժեշտ թույլտվություններ՝ հետևելով ԿԳՄՄ-ի պատահական գտածոյի գործընթացին,

ԾՐԱԳՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	ԳԼԽԱՎՈՐ ՊՈՏԵՆՑԻԱԼ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄՆԵՐԸ	ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ և ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱԴՈՒՄՆԵՐԸ
	Սոցիալական. Հասարակական տեղեկատվության պակաս տեղական համայնքների և այլ շահագրգիռ կողմերի համար, Սոցիալական կոնֆլիկտներ և անարդարություններ ոչ տեղացի աշխատակիցների հանդեպ և սահմանափակումներ կին աշխատակիցների նկատմամբ, ԲԿՊ-ի և Ծրագրի հետ կապված բնապահպանական օրենքների և կարգավորումների վերաբերյալ տեղեկատվության պակաս, Շրջակա միջավայրի, հնագիտական/պատմական	Հանրային խորհրդակցությունների և կապերի պլան, Շինարարական անձնակազմի և աշխատակիցների համար կազմակերպել դասընթացներ՝ կապված բնապահպանական ու հնագիտական խնդիրների և ԲԿՊ-ի իրականացման հետ, Շինարարական հրապարակների/ճամբարների սպասարկման համար անհրաժեշտ է կառուցել բավականաչափ սանհանգույցներ, Հանրային առողջության հետ կապված բացասական ազդեցությունների կանխարգելման համար մեղմացնող միջոցառումներ. դրանք ներառում են տարածքի հիգիենիկ վիճակի բարելավում, պաշտպանիչ

ԾՐԱԳՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	ԳԼԽԱՎՈՐ ՊՈՏԵՆՑԻԱԼ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄՆԵՐԸ	ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ և ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱԴՈՒՄՆԵՐԸ
	հնավայրերի և մշակութային հուշարձանների վերաբերյալ աշխատակիցների ոչ բավարար տեղեկացվածություն ու դրանց նկատմամբ հոգատարության պակաս, Աշխատակիցներին, ճանապարհից օգտվողներին և այլ անձանց շինարարական վնասվածքներից և մահից պաշտպանելու անվտանգության միջոցառումների բացակայություն, Փոխանցվող հիվանդությունների տարածում:	հագուստով ապահովում, աղբի և թափոնների համապատասխան հեռացման ապահովում, Շրջակա միջավայրի կառավարման վերաբերյալ կապալառուն պետք է իրականացնի աշխատակիցների ուսուցում՝ բացատրելով ազդեցությունների կանխարգելման/մեղմացման միջոցառումները, նրանց պայմանագրերում ներառել ԲԿՊ-ն և իրականացնել բնապահպանական կառավարման մոնիթորինգ:
Շահագործում և պահպանում. Կառուցվածքների և օբյեկտների ոչ պատշաճ վերահսկողություն և կառավարում	Անհարմարություններ փոշու, օդի աղտոտվածության և երթևեկության հետևանքով,	Ապահովել պատշաճ վերահսկողությունը,

ԾՐԱԳՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	ԳԼԽԱՎՈՐ ՊՈՏԵՆՑԻԱԼ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄՆԵՐԸ	ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ և ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱԴՈՒՄՆԵՐԸ
	Կառուցվածքների և օբյեկտների ոչ պատշաճ կառավարում, Շահագործման և պահպանման աշխատանքների ոչ պատշաճ վերահսկողություն:	Ապահովել հասարակական տեղեկատվություն երթևեկության վերաբերյալ, Ապահովել հողի ծածկման իրականացումը արդյունավետ և խելամիտ կերպով:

6. ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Ներկայացվող գործունեության արդյունքում ստեղծվելու է բարեկարգ, ժամանակակից և Գյումրի քաղաքի ընդհանուր ոճին ներդաշնակ զբոսաշրջային ենթակառուցվածքներ՝ պատմական, մշակութային ռեսուրսները համապատասխան ձևով ներկայացնելու համար, բարելավվելու է քաղաքի համար կարևոր զբոսայգիները, քաղաքի պատմական կենտրոնի հանրային տարածքները, ճանապարհային ցանցը և ինժեներական ենթակառուցվածքը, ապահովվելու է քաղաքային տրանսպորտի և զբոսաշրջային երթուղիների անխափան աշխատանքը և տարածքում գտնվող պատմամշակութային հուշարձանների և զբոսաշրջային օբյեկտների (հյուրատներ, ռեստորաններ և այլն) մատչելիությունը:
2. Ծրագրի նպատակն է՝ զբոսաշրջային ոլորտի ենթակառուցվածքի, ծառայությունների և ինստիտուցիոնալ կարողությունների զարգացումը և տեղական տնտեսությունում զբոսաշրջային ոլորտից ստացվող եկամուտների

ավելացումը: Ակնկալվում է, որ Ծրագրի իրականացման արդյունքում կշահեն, մասնավորապես՝ Շիրակի մարզի բնակիչները, զբոսաշրջիկները և ձեռնարկությունները:

3. Վերանորոգված մշակութային ժառանգության վայրերում և քաղաքներում հանրային ենթակառուցվածքներն ավելի մեծ մատչելիություն և որակ կունենան, տարածաշրջանում կաճի մասնավոր հատվածի ներդրումների ծավալը, ինչպես նաև փոքր և միջին ձեռնարկությունների քանակը:
4. Կառավարությունը կշահի զբոսաշրջության ոլորտի ընդհանուր ծախսերի և զբոսաշրջիկների բավարարվածության բարձրացման, աշխատատեղերի ստեղծման, գործակալությունների ինստիտուցիոնալ կարողությունների զարգացման, ակտիվների շահագործման և պահպանման բարելավման առումով: ՏՏԵԶ ծրագրի բաղադրիչներից մեկը վերաբերվում է հանրային ենթակառուցվածքի տրամադրմանը մասնավոր ներդրումներ ներգրավելու նպատակով:
5. Շինարարական աշխատանքների ընթացքում մշակութային կամ հնագիտական ժառանգության որևէ միավոր գտնելու դեպքում պետք է դադարեցնել աշխատանքները և տեղեկացնել ԿԳՄՄՆ: Շինարարական աշխատանքները չեն կարող վերսկսվել մինչև պատահական գտածոն չհետազոտվի հնագետի կողմից և ԿԳՄՄՆ-ի կողմից չտրվի գրավոր թույլտվություն:

Փոխհատուցում

Ծրագրի կարևոր բաղկացուցիչներից է վնասի փոխհատուցումը: Բոլոր օտարվող կամ ժամանակավոր կերպով օգտագործվող տարածքների համար նախատեսված է փոխհատուցում:

Հիմնական փորձաքննության փուլի համար կհաշվարկվեն նաև բնապահպանական և սոցիալական միջոցառումների համար անհրաժեշտ գումարները, որոնք կներառվեն ընդհանուր նախահաշվի մեջ:

7. ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

♣ ՀՀ Օրենք «Շրջակամիջավայրի վրասպառնալից գնահատման և փորձաքննություն մատնել», 2014 թ.
Հոդված 21:

♣ Կլ իմաց սքանու թու և 2011: ՀՀՇՆՈ 7.01-2011ՀՀ քաղաքաշինու թյ ան նախարարի 2011թ. Ասպեմբերի 26-ի N167-Նհրաման:

♣ Временное методическое пособие по расчету выбросов от неорганизованных источников в промышленности строительных материалов, МИНПРОМСТРОЙ СССР1984, Москва.

♣ [Http://xn--80aajzhcnfck0a.xn--p1ai/publicdocuments/1310049.pdf](http://xn--80aajzhcnfck0a.xn--p1ai/publicdocuments/1310049.pdf)

♣ ՀՀ Կառավարու թյ ան որոշու մ N 1325-Ն«Հանրայ ին ծանու ցման և քննարկու մների իրականացման կարգը սահմանել ու մախն», 19 նոյ եմբերի 2014 թ.:

♣ www.arlis.am ♣

www.atdf.am

♣ Ալտումբիլ պ ին սրանսարսից մթնոլ որսարտանետլող վնասակար նյ ու թերի հաշվարկման մեթոդական ցուցու մներ, Միսկվա Հիդրոմետհրաւ– 1983:

♣ ՀԲ2015: Բնապահպանական և սոցիալ սկան գնահատման և ու սու մնաաիրու թյ ան շրջանակ:

♣ ՀՀ կառավարու թյ ան որոշու մ N160-Ն, 2 վետրվար, 2016թ: Բնակավայրերու մ մթնոլ որսայ ին օդն աղտոտող նյ ու թերի սահմանայ ին թույլ արել ի խաու թյ ու նների (կոնցենսրացիաններիԱԹԿ) նորմաիվները հաստատել ու մախն:

♣ СН 245-71. Санитарные нормы проектирования промышленных предприятий.

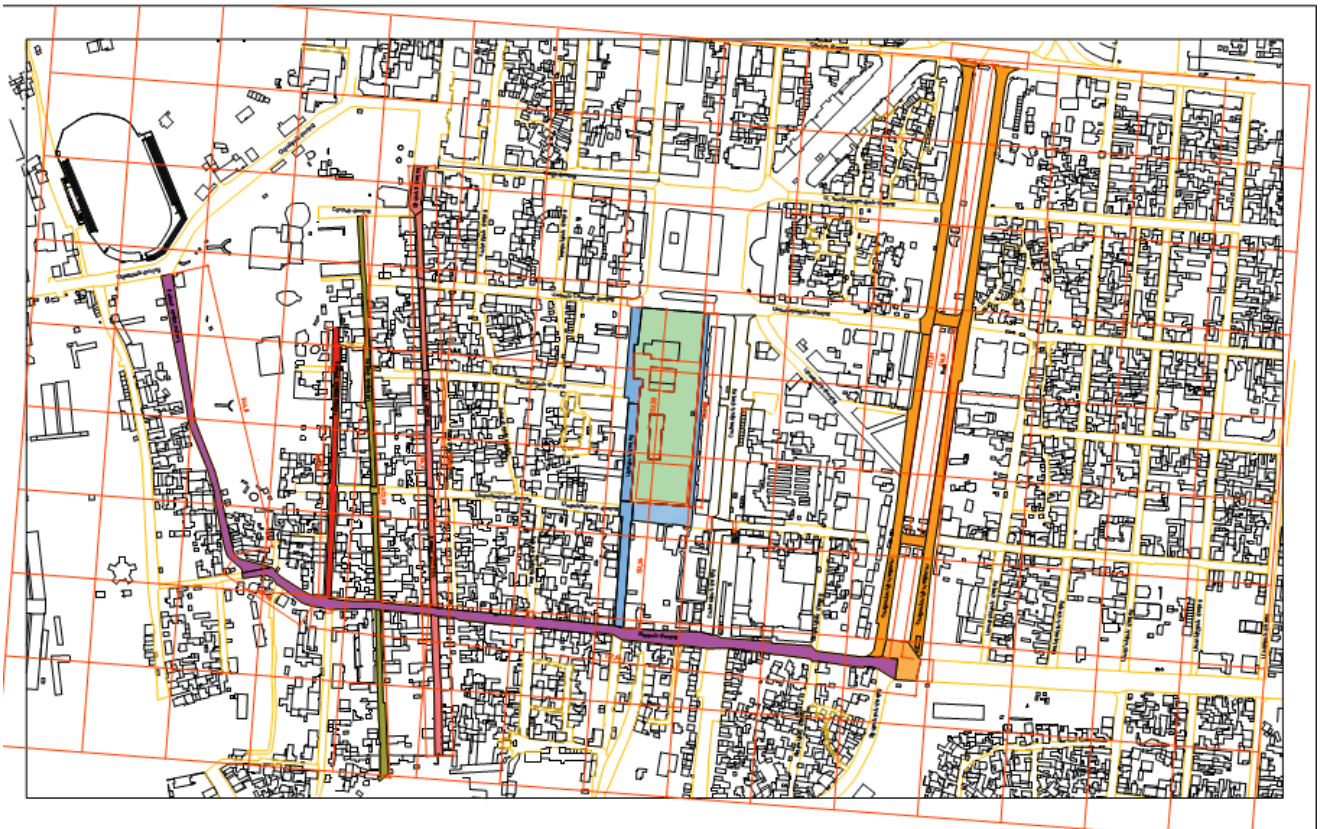
♣ СНиП 1.02.01-85 Инструкция о составе, порядке разработки, согласования и утверждения проектно-сметной документации на строительство предприятий, зданий и сооружений.

♣ СНиП 2.04.02-84. Водоснабжение. Наружные сети и сооружения.

♣ Marzes of the Republic of Armenia and Yerevan city in figures, 2021, <https://www.armstat.am/en/?nid=82&id=2435>

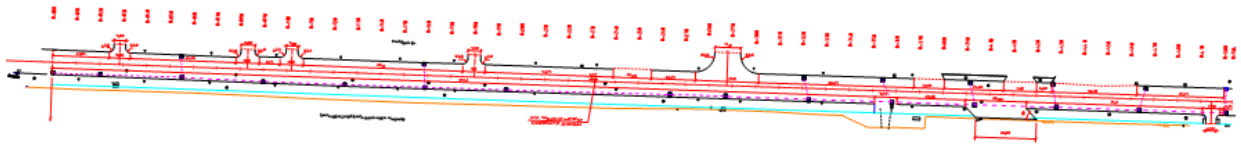
8. ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1

ՄԻՆԵՄԱ N1. Գյումրի քաղաքում վերակառուցվող ենթակառուցվածքների և ճանապարհների քարտեզ

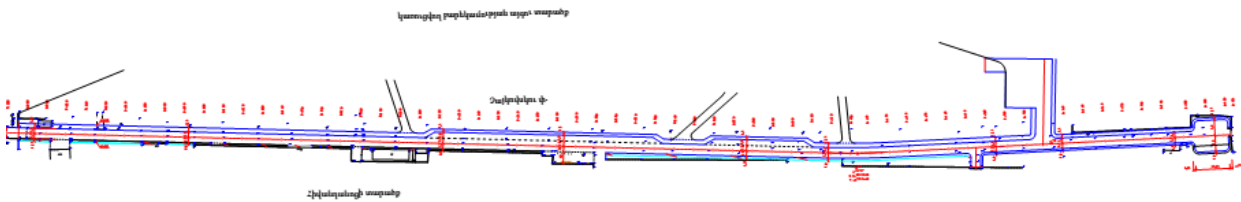

Բաղադրիչներ 1.և 4 . Խանջան և Չայկովսկու փողոցների վերականգնում (1) և
Հաղթանակի պողոտայի վերականգնում (4);

1.1 Խանջան փողոցի վերականգնում

1.2 Չայկովսկու փողոցի վերականգնում

4 Հաղթանակի պողոտայի վերականգնում

Բաղադրիչ 3. Մբ. Ամենափրկիչ եկեղեցու հարակից այգու և հարող Աբովյան փողոցի աջ և ձախ հատվածների վերականգնում (3);

3.1 Մբ. Ամենափրկիչ եկեղեցու հարակից այգու վերականգնում

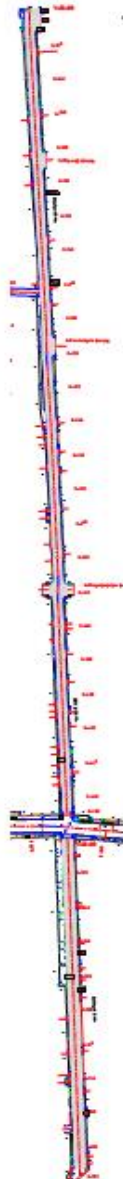

3.2 Արժեքի փոփոխության ազդեցությունը և ձևի վերականգնում

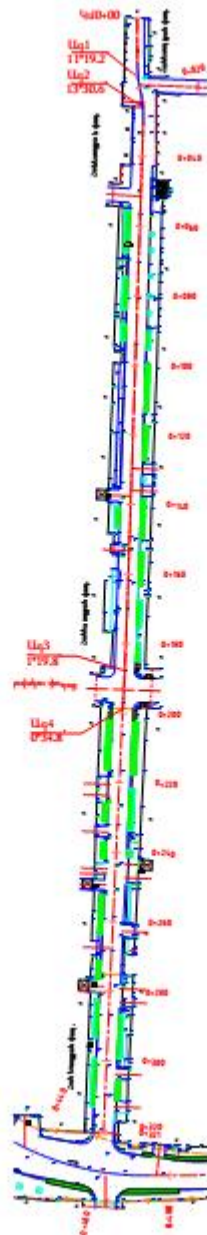

Բաղադրիչներ 5 և 6. Աճեմյան, Հանեսողյան և Զիվանի փողոցների վերականգնում (5) և Տերյան և Նալբանդյան փողոցների վերականգնում

5.1 Աճեմյան փողոցի վերականգնում

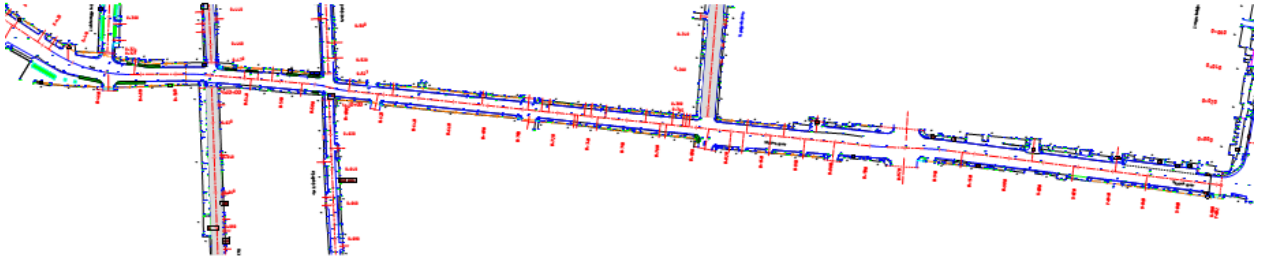
5.2 Հանեսողյան փողոցի վերականգնում

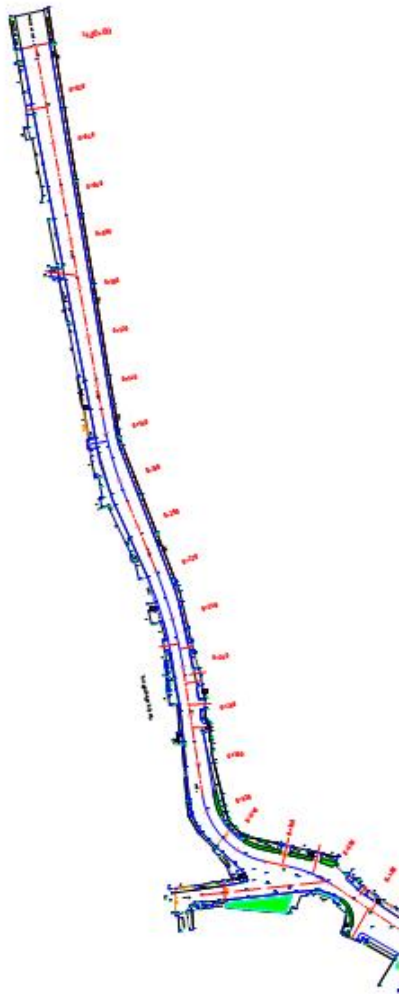
5.3 Զիվանի փողոցի վերականգնում

6.1 Տեղյան փողոցի վերականգնում

6.2 Նախնական փողոցի վերականգնում

9. ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2: ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱՀԱՏԱԿԱԳԾԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՀՀ Շիրակի մարզ Գյումրու համայնք
(մարզը, համայնքը)
ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
(ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱՀԱՏԱԿԱԳԾԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔ)

N 46 « 20 » ապրիլի 2021 թ.

Օրյելկտ Աճեմյան, Հանեսողյան և Զիվանի փողոցների վերականգնում
(օրյելկտի անվանումը, կառուցում, վերակառուցում, ուժեղացում, կապիտալ նորոգում, ամրակայում, վերականգնում և այլն, օրյելկտի անվանումը, հակիրճ բնորոշումը, հզորությունը)
միջինից բարձր ռիսկայնության աստիճան՝ 3-րդ կատեգորիա նախագծային փաստաթղթերի մշակման համար
ռիսկայնության աստիճանը (կատեգորիան), նախագծման փուլերը և այլն)
Գտնվելու վայրը ք. Գյումրի Աճեմյան փողոցը՝ մինչև Տերյան փողոցի հետ հատումը և Տերյան փողոցից հետո ընկած մինչև 500մ հատվածը, ընդամենը՝ 0,67կմ, Հանեսողյան փողոցը՝ մինչև Տերյան փողոցի հետ հատումը, ընդամենը՝ 0,35կմ և Զիվանի փողոցը՝ Գայի փողոցի հետ հատումից մինչև Տերյան փողոցի հետ հատումը և Տերյան փողոցից հետո ընկած մինչև 500մ հատվածը, ընդամենը՝ 0,7կմ
(մարզի, համայնքի, փողոցի անվանումները, շենքի համարը, հողամասի ծածկագիրը)
Կառուցապատող Հայաստանի Ջարածբային Ջարգացման Հիմնադրամ (ՀՏՀՀ)
(կազմակերպության անվանումը, գտնվելու վայրը, ֆիզիկական անձի անունը, ազգանունը, բնակության վայրը, հեռախոսահամարը, էլեկտրոնային հասցեն)
Առաջադրանքի տրամադրման հիմքը Կառուցապատողի հայտը, Գյումրի քաղաքի կադաստրային քարտեզից հատված՝ Աճեմյան, Հանեսողյան և Զիվանի փողոցների վերականգնվող հատվածների նշմամբ
(կառուցապատման նպատակով ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հողամասի տրամադրման, անշարժ գույքի փոփոխման իրավունքը հաստատող անհրաժեշտ փաստաթղթերը)
Առաջադրանքի գործողության ժամկետը մեկուկես տարի
(N 1 հավելվածի 32-րդ կետին համապատասխան)

ՆԱԽԱԳԾՎՈՂ ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

(աստղանիշով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով՝ Մ 1:500)

- Հողամասը գտնվում է ընդհանուր օգտագործման հողեր
(հողամասի դիրքը քաղաքաշինական միջավայրում, դրա նպատակային և գործառական նշանակությունը)
- (*) Հողամասի չափերը համաձայն կից հատակագծային սխեմայի
հողամասի սահմանները՝ կորդինատային նշահարմամբ, մակերեսը (հա)
- Հողամասի առկա վիճակը քայքայված ասֆալտի շերտ, անբարեկարգ
(ռելիեֆի բնութագիրը, շենքերի (այդ թվում՝ թանդան ենթակա) առկայությունը (օգտագործումը, նշանակությունը, հարկայնությունը, շինարարական նյութերը և այլն), կանաչապատումը, բարեկարգումը և այլն)
- (*) Տրանսպորտային պայմանները ապահովված են
(ճանապարհների առկայությունը, երկաթուղային տրանսպորտի մոտեցումները և այլն)
- (*) Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ (ջրամատակարարման, կոյուղու, գազամատակարարման, տաք ջրի մատակարարման, էլեկտրամատակարարման, էլեկտրոնային հաղորդակցության համակարգեր)
(նախագծվող հողամասով կամ կից տարածքով անցնող ինժեներական ենթակառուցվածքները, այդ թվում՝ ստորգետնյա)
- (*) Կից հողամասեր անհատական բնակելի տներ, սպասարկման օբյեկտներ
(կից հողագործողների անվանումը և դրանց սահմանները՝ համաձայն ներկայացված սխեմայի)
- Բնության հատուկ պահպանվող և (կամ) պատմամշակութային հուշարձանների տարածք
(պահպանական գոտիներ)
չկան
(հուշարձանի անվանումը, կարգավիճակը և այլն)
- (*) Հատակագծային սահմանափակումներ չկան
(տեղանքում գործող արտադրական, պաշտպանվող օբյեկտների, ինժեներատրանսպորտային ենթակառուցվածքների և այլ օբյեկտների նկատմամբ սահմանափակումները, այդ թվում՝ սերվիտուտները)

ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐ

(աստղանիշով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով՝ Մ 1:500)

9. Ճարտարապետահատակագծային

պահանջներ Մշակել՝ Աճեմյան, Հանեսոյլան և Զիվանի փողոցների վերականգնման աշխատանքների նախագիծ:

Նախատեսել փողոցների երթևեկելի մասերի և մայրերի ծածկույթի նորոգում, փոխարինում, ըստ անհրաժեշտության՝ տների մուտքերի նորոգում, անձրևային ջրահեռացման համակարգի կառուցում/որոտել հնարավոր է/, կոյուղագծերի վերակառուցում, արտաքին լուսավորության լուսատուների տեղադրում:

(ելնելով Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության և նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերի պահանջներից, առկա ըաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերի դրույթներից կամ դրանց բազակայության դեպքում՝ կազմավորված (կազմավորվող) ըաղաքաշինական միջավայրի պայմաններից, առաջարկություններ ճակատների ձևավորման, տանիքների, արտաքին դռների, պատուհանների համամասնությունների և գունային լուծումների վերաբերյալ)

9.1 (*) օբյեկտի հեռավորությունը կարմիր գծից(մետր) -----

9.2 (*) հեռավորությունը հարևան հողակտորներից (օբյեկտներից) գոյություն ունեցող -----

9.3. թույլատրելի բարձրությունը (մետր) սահմանային հարկայնության բարձրությունը գերազանցող շենքերի և շինությունների նախագծման դեպքում՝ ՀՀՇՆ II-6.02-2006

«Սեյսմակայուն շինարարություն. Նախագծման նորմեր»

շինարարական նորմերով սահմանված պահանջների ապահովում

(հատուկ հաշվարկային մեթոդներ, սեյսմակայունության բարձրացման միջոցառումներ և այլն) -----

9.4 կառուցապատման խտության գործակիցը ----- 1

(կառույցի (կառույցների) ընդհանուր մակերեսի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին)

9.5 կառուցապատման տոկոսը ----- 100 %

(կառուցապատվող (անջրանցիկ) տարածքի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին՝ տոկոսներով(%))

9.6 կանաչապատման տոկոսը -----

(կանաչապատման տարածքի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին՝ տոկոսներով(%))

9.7 այլ պահանջներ -----

10. Հողամասում գտնվող շենքերի ու շինությունների քանդման կամ

տեղափոխման (ապամոնտաժման) պայմանները և աշխատանքների

հերթականությունը

Քանդել տրանսպորտային երթևեկությանը և հետիոտն անցումներին խանգարող

կառույցները

11. Ստորգետնյա, կիսանկուղի և առաջին հարկերի տարածքների օգտագործման

պայմանները -----

12. (*) Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ

Պահանջներ՝ գոյություն ունեցող և նախագծվող ենթակառուցվածքների ու ցանցերի նկատմամբ

12.1. (*) ջրամատակարարում, կոյուղի, տաք ջրի մատակարարում

Համաձայն «Վեոլիա Զուր» ընկերության կողմից տրված տեխնիկական պայմանների

(համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)

12.2. (*) էլեկտրամատակարարում

Համաձայն <<Էլցանցեր>> ՓԲԸ <<Ղարս>> մասնաճյուղի կողմից տրված տեխնիկական պայմանների

(համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)

12.3. (*) գազամատակարարում

Համաձայն «ԳԱԶՊՐՈՍ ԱՐՄԵՆԻԱ» ՓԲԸ - ի կողմից տրված տեխնիկական պայմանների

Համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)

12.4. (*) էլեկտրոնային հաղորդակցության մալուխատար կոյուղու (ներառյալ դիտահորը) տեղադիրքը

Կցվում է

(համաձայն N 1 հավելվածի 57-րդ կետի 2-րդ ենթակետով սահմանված ելակետային տվյալների)

12.5. թույլ հոսանքներ -----

12.6 աղբահանություն Գյումրու քաղաքապետարանի բնակկոմունալ և շրջակա միջավայրի պահպանության բաժին

13. Տարածքի ինժեներական նախապատրաստում տարածքից մակերևույթային ջրերի արտահոսքը ապահովել ուղղածից հատակագծման միջոցով և նախատեսել ինժեներական պաշտպանության միջոցառումներ:

(ոբյեկտի կազմակերպման, ջրահեռացման, ինժեներական պաշտպանության միջոցառումները)

14. Բարեկարգում _____

(լանդշաֆտային ճարտարապետության վերաբերյալ պահանջները, կանաչապատում, ճարտարապետական փոքր ձևեր, ցանկապատում, գովազդ և այլն)

15. Շինարարական նյութեր հիճ,ավազակոպիճ,բետոն,ասֆալտ, բիտում,խողովակ,մետաղ:

(շինարարական նյութերի օգտագործման առաջարկությունները տանիքների, ճակատների լուծումների, արտաքին դռների, պատուհանների վերաբերյալ)

16.Պաշտպանական կառույցներ ըստ նորմատիվ պահանջների

(արտակարգ իրավիճակներում մարդկանց և օբյեկտների պաշտպանության միջոցառումները)

17.Հակահրդեհային պահանջներ _____

(հակահրդեհային անվտանգության ապահովման միջոցառումները)

18. Հաշմանդամների և բնակչության սակավաշարժ խմբերի

պաշտպանության միջոցառումներ հետիոտն անցումների մոտ՝ մայրեզդերին նախատեսել թերահարթակներ

19.Շրջակա միջավայրի պահպանում _____

(շրջակա միջավայրը վտանգավոր ազդեցությունից բացառելու միջոցառումները)

20.Շինարարության կազմակերպում շինաշխատանքների կազմակերպման նախագծի և ժամանակացույցի համաձայն

(առաջարկություններ շինարարության հետ կապված անբարենպաստ ազդեցության բացառման, քաղաքային տնտեսության և տրանսպորտի անխափան աշխատանքի ապահովման վերաբերյալ)

21. Առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի

մշակման փուլերը

մեկուկես տարի, աշխատանքային

(նշվում են առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը)

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

22.Նախագծային փաստաթղթերի փորձաքննությանը

ներկայացվող պահանջներ պարզ փորձաքննություն

(Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված փորձաքննության տեսակը կամ նախագծողի նրաշնամուրագիրը՝ հղում կատարելով համապատասխան իրավական ակտի վրա)

23.Միջանկյալ համաձայնեցում օրենքով սահմանված կարգով

(իրավասու մարմնի կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերում շահագրգիռ մարմինների հետ էքսիզային նախագծի նախնական համաձայնեցում, նշվում է նաև առաջադրանքի փոփոխման հնարավորությունը՝ N 1 հավելվածի 87-րդ կետով նախատեսված դեպքում)

24.Հասարակական քննարկումներ

օրենքով սահմանված կարգով

(Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում և կարգով)

25.Համաձայնեցումների կամ մասնագիտական

եզրակացությունների ստացում

օրենքով սահմանված կարգով

(նշվում են տվյալ օբյեկտի համաձայնեցման՝ օրենքով սահմանված պահանջները՝ հուշարձանների ու բնության պահպանության և այլ լիազորված մարմինների հետ, ինչպես նաև N 1 հավելվածի 56-րդ կետով սահմանված դեպքերում՝ ինժեներական ենթակառուցվածքի սեփականատիրոջ (օգտագործողի) հետ)

26. Փոստային բաժանորդային պահարանների

տեղադրում

27. Այլ պայմաններ

ԳՅՈՒՄՐԻ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝

Ս. ԲԱԼԱՍԱՆՅԱՆ

Կ. Տ.